

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

MAYIS 1972

SAYI 95

CİLT : 16

350 KURUŞ

MERKEZİ : Bursa — Sanayi Bölgesi

Telefon : 18500 — 18504

BÜRO : Bursa — Atatürk Caddesi, Ticaret Bankası, İş Han Kat 1
Telefon : 14 489

BÜRO : İstanbul — Unkapanı Atatürk Bulvarı, Manifaturacılar Çarşısı
No. 3501 — 3502 Telefon: 22 35 73 — 27 72 53

Dikkat !

Daha evvel başka yerde basılan yazılara ücret ödenmez. Yazılarda ki fikirler yazarlara aittir. Cemiyeti ve dergiyi sorumlu kılmaz gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın lade edilmez.

Reklâm Tarifesi

Ön kapak içi	750,— TL.
İç sahife	500,— TL.
Arka kapak içi	750,— TL.
Arka kapak	1000,— TL.

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

İktisaden zayıf bir millet fakrû sefaletten kurtulmaz; Kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; İçtimai ve Siyasî felâketlerden yakasını kurtaramaz.

K. ATATÜRK

CİLT : XVI

SAYI : 95

MAYIS 1972

Fiatı : 3.5 T. L.

Yıllık : 42-6 Aylık : 21 TL.

YAZI HEYETİ

İSTANBUL

MUAMMER BAŞOĞLU
NİHAT BATUR
İLKER BİRDAL
NATİK BUDA
FARUK ÇEHRELİ
MEHMET EMANET
ZEKİ ERGİNSU
ŞEMSEDDİN GÜLER
Prof. Dr. MÜKERREM HİÇ
EROL OKUYAN
ORHAN SOFUOĞLU
REŞAT UMUR
RIDVAN YÜKSELEN
ANKARA
ORHAN BULDAÇ
OKTAY EMED
NACİ SARIEYYÜBOĞLU

Sahibi : Cemiyet Adına NİHAT BATUR

Yazı İşleri Müdürü : FARUK ÇEHRELİ

İdare Müdürü : ZEKİ ERGİNSU

İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1

Telefon : 44 04 36 - 49 89 03 - 44 48 63

P. K. 599 Karaköy/İst.

Basıldığı yer : YENİLİK BASIMEVİ

İÇİNDEKİLER

2. Derginin Sesi ***
3. Türkiye'de Konut Sorunu, Konut Politikamız ve Sorunun Çözümü için öneriler
9. Afrika'ya ihracat olanaklarımızın geliştirilişi Hüsamettin TUNCAY
13. Sosyal Siyasette, Mesken ve İmar Politikasının önemi Av. M. Kemal SİCİMOĞLU
17. Mensucat ihracatımız ve geliştirilmesi olanakları S. Nihat GÜVENAL
25. Yarın ne Olacak Senan BİLGİN
29. Washington Konferansı Sonuçları Celâdet MORALİGİL
33. Şarapçılık Türkiye için iyi bir ihrac kaynağı olabilir Server ŞENGÜL
39. Film Endüstrisi İ. ARAKON, İ. PEKİN

Derginin Sesi !.

Sevgili Okuyucularımız,

Cemiyetimiz geçen sayımızda duyurduğumuz üzere yıllık olağan kongresini yaptı. Bu kongrede Dergimizle ilgili görüşmeler ve temenniler de yapıldı. Her zaman uyarılarınızı bekliyen bizler bu olumlu teklifleri'de değerlendirmek üzere programımıza almış bulunuyoruz. 96 ncı sayısıyla birlikte 8 neşir yılını tamamlayacak olan Dergimiz de 9 ncu neşir yılında bütün bu teklif ve temennileri değerlendireceğimiz kanısındayız.

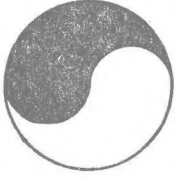
Derginizde her ayın Ekonomik olaylarını genel olarak eleştiren bir yazı olacağı gibi zaman zaman muhtelif illerde açtığımız şube ve irtibat bürolarındaki mezunlarımızın o bölgenin kalkınması için ön görülen ve yapılması zarurî faaliyetleri ekonomî politikası açısından iktisatçı gözüyle izliyen yazılara yer vereceğiz. Böylece, yıllarca önce öncülüğünü yaptığımız illerimizin İktisat tarihi, İktisat coğrafyası, kültürel çalışmaları ve kalkınma çabaları, turizm imkânları, yeraltı ve yerüstü zenginlikleri, bölgeler ve iller arası ilişkiler, kişisel davranışların tesbiti, folklor özellikleri, örf adet ve dayanışma esaslarının tesbitinde rol oynayacak bazı deneme çalışmalarını elde etmiş olacağız.

Böylece yeni yeni ihracat mahsul ve mamullerinin doğmasına çalışılacağı gibi yeni yeni yatırım konularının ve sahalarının tesbitinde de faydalı tavsiyeler yaratacağı kanısındayız. Biz iktisatçı olarak iktisaden kalkınmayı sadece birkaç ilimizin veya bazı kişilerin aşırı kalkınması olarak değil; milletçe, yurdça kalkınma olarak görüyor ve arzuluyoruz. Bu amaçla kalkınmanın süratle şehirden köye kaydırılması nı bekliyoruz. Bu gayeye ulaşabilmenin'de ancak köy kaynaklarının araştırılması ve güneş ışığına kavuşturulmasında biz iktisatçıları bekliyen ferd ferd büyük görevler var!....

Ayrıca, Dergimizde her sayısında olduğu üzere etüd ve araştırmalara da yer vereceği. Mali ve Sosyal konuların tatbikatına ait aydınaltıcı yazılara da büyük önem vereceğiz. İthalât, İhracat muameleleriyle ilgili Dış ticaret konular dergimizin her sayısında yer verilecek ana konular olacak.

Bu arada, gerek tavsiyeleriniz gerekse dilekelerinizle bizi her zaman uyarmanızı beklediğimiz unutulmamasını bilhassa hatırlatmayı bir borç biliyoruz.

Sevgi ve Saygılarımızla
İKTİSAT DERGİSİ

Türkiyede Konut Sorunu, Konut Politikamız ve sorunun çözümü için öneriler

A— TÜRKİYE'DE KONUT SORUNU:

Türkiye'nin konut sorunu II. Beş Yıllık Kalkınma Plânında şöyle tanımlanmaktadır. «Kişilerin barınma ihtiyacına cevap veren konut, toplum hayatının ekonomik ve sosyal bakımdan en önemli unsurlarından biridir. Bu önemli ihtiyacın gereğince karşılanmasında Anayasaya göre Devlete sorumluluk düşmektedir.

Öte yandan, hızlı şehirleşme içindeki Türkiye'de şehirlerin şekillenmesinde, uzun sürede en etken faktör konut yapımı olacaktır. Bu nedenle konut, sadece barınak niteliği ile değil, aynı zamanda medeniyetin göstergesi olarak anlaşılmalıdır. Konut, aile hayatının merkezi olarak hayatı doğrudan doğruya etkiler. Konut ihtiyacının iyi ve yeterli bir şekilde karşılanması sosyal, ekonomik ve kültürel

gelişmeyi hızlandırır. Bu hızlanma ise konut ihtiyacının nitelik ve niceliğini etkiler ve konut talebinin dağılımında farklılıklar ortaya çıkarır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında hızlı nüfus artışı ve şehirleşme sonucu Türkiye'de konut sorunu önem kazanmıştır. Ucuz konut sahibi olmanın zorlaşması şehir çevrelerinin gittikçe genişleyen gecekondu kuşaklarıyla sarılmasına, şehir organizmalarını işlemez duruma gelmesine yol açmış ve bu durum önemli sosyal ve ekonomik düzensizlikler ortaya çıkarmıştır.»

II. Beş yıllık Kalkınma Plânı, konut sorununun şehirleşme ve yerleşme sorunu ile birlikte ele alarak, çözüme olumlu bir yaklaşım sağlamıştır.

Bu nedenle sorunun tanımına

şehirleşme ile başlamak yararlı olacaktır.

Türkiye'de yüksek genel nüfus artışının yanında büyük bir şehir nüfusu artış yüzdesi vardır. (1970 sayımı geçici sonuçlarına

göre genel nüfus artışı % 2,6, şehir nüfus artışı % 5). Şehir nüfusunda artışın temel sebebi köylerden şehirlere ve özellikle nüfusu belli bir seviyenin üstündeki şehirlere olan göçtür.

TABLO 1 — ŞEHİR BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ŞEHİR SAYISI VE ŞEHİR NÜFUSU ARTIŞI : (1965, 1970)

Şehir Nüfusu	1 9 6 5		1 9 7 0	
	Şehir sayısı	Toplam Şehir Nüfusu İçinde %	Şehir sayısı	Toplam Şehir Nüfusu İçinde %
10.000—20.000	79	11,6	122	13,9
20.000—50.000	68	22,6	70	18,2
50.000—100.000	16	12,6	20	11,4
100.000+	14	53,2	20	56,5

TABLO:2 — KONUT İHTİYACI, ÜRETİM VE AÇIĞI 1968-1971 (GERÇEKLEŞME TAHMİNİ)

Yıllar	İhtiyaç		Üretim		Açık	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1968	141.000	100	110.260	78,2	30.740	21,8
1969	174.000	100	132.066	75,9	41.934	24,1
1970	184.000	100	143.000	77,7	41.000	22,3
1971	194.600	100	153.000	78,6	41.600	21,4

Gecekondu tipi şehir konutu böylesine bir genel konut durumunun tabii bir sonucu olup, demografik şehirleşmeye sahne olan bütün sanayileşme toplumlarının

da ortak bir olgusu bulunmaktadır.

Yurdumuzdaki gecekondu sayısının artış seyri D.P.T. kaynaklarına göre aşağıdaki gibidir. (Tablo: 3)

TABLO: 3 — YILLARA GÖRE GECEKONDU SAYISI: (TAHMİN)

Yıllar	Toplam Gecekondu Sayısı
1955	50.000
1960	240.000
1965	430.000
1967	450.000
1968	470.000
1969	500.000
1971	600.000

Şehir konutlarının % 41'inin barınma şartları iyi, % 33'ünün orta ve % 26'sının fenadır. Konutların % 27'sinde mutfak, % 7'sinde, WC, % 49'unda banyo, % 26'sında elektrik ve % 45'inde akarsu

yoktur.

Şehirlerdeki konut stokumuz (gecekondular dahil) miktar olarak yıllara göre aşağıdaki gibi bir seyir takip etmiştir:

Yıllar	Konut Ünitesi Sayısı
1955	1.046.030
1960	1.441.384
1965	1.879.032
1970	2.443.126

KONUT SEKTÖRÜNÜN MİLLİ EKONOMİ İÇERSİNDEKİ YERİ

Konut sorunumuzun çözülmesi yolunda konut ilk defa Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı ile sektör olarak bir plan bütünlüğü içerisinde ele alınmış ve bütün boyutları ile ortaya konmuştur. Sonuç olarak da sektör kendisini düzenleyecek bir konut politikasına bağlanmıştır.

Konut sektörü sorunlarının tanımı ve politika İkinci Beş Yıllık Plânda daha da geliştirilmiş, konutu etkileyen sosyal ve ekonomik gerçeklerle daha yakından bağlantı kurulmuştur.

Sektörün millî ekonomi bünyesindeki yerini belirlemek bakımından konut yatırımlarının plân yılları itibarıyla toplam yatırım ve inşaat yatırımları içerisindeki payı aşağıda verilmiştir. (Tablo: 4)

TABLO: 4 — GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA İÇERSİNDE TOPLAM YATIRIMLAR VE KONUT YATIRIMLARI :

Yıllar	G.S.M.H.	Toplam Yatırımlar	Konut Yatırımları	Toplam yatırımlar GSMH % si	Konut Yatırımları GSMH % si	(Cari fiatlarla (milyon TL.) Konut yatırımları. Toplam Yatırımlar % si
1963	63.253,2	10.076,9	1.834,2	15,9	2,9	18,2
1964	68.035,2	10.567,3	2.062,5	15,5	3,0	19,5
1965	73.209,0	11.746,8	2.684,0	16,0	3,7	22,8
1966	85.685,2	15.153,1	3.261,3	17,7	3,8	21,5
1967	95.229,6	17.262,4	3.676,0	18,1	3,9	21,3
1968	105.020,4	20.852,2	4.238,0	19,9	4,0	20,3
1969	117.148,2	25.200,0	4.342,0	21,5	3,7	17,2
1970	130.528,5 (1)	28.500,0	4.756,0	21,8	3,6	16,7
1971						

(1) 1970 rakamları tahmine dayanmaktadır.

D.İ.E. Türkiye Dillı Geliri 1938-1948-1949

B— KONUT POLİTİKAMIZIN ESASLARI :

Kalkınmakta olan bir ülke olarak konut sorununun çözümü, politikalar üzerindeki baskısını gittikçe artırmaktadır. Ulusal gelir artışı ile beraber toplum refahını artırmak ve artan refahı tüm toplum katkılarına yaygınlaştırmak sorunu, konut ihtiyacını karşılamak yönünden yapılan çalışmaları daha etkin ve konut sektörüne hakim olan politikaların sosyal adalet ilkesi olan ilişkisini daha açık hale getirmek zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

Yıldan yıla büyüyen ve güçlenen ekonomimiz, kazandığımız ulusal olanakların kullanılmasında ekonomik verim yanında sosyal amaçların da artan bir oranda dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu bakımdan I ve II. Beş yıllık Plânlardaki konut sektörünün değerlendirilişine önümüzdeki yeni dönem için bazı yeni öge ve amaçlar katmak kaçınılmaz hale gelmiştir.

I. Beş Yıllık Plân daha çok konut sorununun ağırlığını tanımlamak yönünden başarılı olmuş; hedeflere ulaşmada gerekli olan politika ve tedbirleri almak bakımından yetersiz kalmıştır.

II. Beş Yıllık Plân ise konut sorununu fiziki yerleşme ve şehirleşme olgusu içersinde değerlendir-

direrek sorunun sınırlarını ve önemini daha anlaşılır hale getirmiştir. Ayrıca çözüm yolları ve tedbirler olarak, konut sorununun çözümlenmesinde bütün ülkelerde etkinliği kabul edilen yöntemleri önermiştir.

III. Beş Yıllık Plân artık, bu sektörde nelerin yapılmasını araştırmak yerine, genel amaca ulaşmamızda etkinliği sabit olan yöntemlerin açıklığa kavuşturularak uygulanması olanaklarını getirmektedir.

Konut sektörünün plânlanmasında genel amaç, şüphesiz 1961 Anayasamızda 49 uncu maddesinde ifadesini bulan «her vatandaşı sağlık koşulları yönünden iyi konut sahibi yapmak» olmakla beraber, konut sektörü, plân hedefleri ve ilkeleri açısından büyük ekonomik ve sosyal role sahiptir. Genel amaçtan ayrılmasının imkânı olmayan bu amaçları genel ekonominin verimliliğine yararlı, istihdam sorununun çözümüne yardımcı ve bir toplumsal denge aracı olarak sap-tamak gerekir.

Ekonomik ve sosyal yapıdaki değişmelerle konut sektöründeki değişmeler arasında tutarlık sağlamak büyük önem taşır. Yatırılabilir kaynakların prodüktif alanlara ve özellikle sanayiye yönlendirilmesi koşulları belirli ölçüde sağ-

lanmadan, konut sektörüne giden yatırımları hedef alan gücendirici tedbirler, genel esprisi ile yerinde olsa bile, sermayeyi değerlendirmede henüz gerekli rasyonelle-re ulaşmamış olan çevrelerin tutumu nedeni ile ekonomide durgunluk yaratmaktadır. Örneğin, 1970 yılında çıkartılan finansman kanununda yer alan bina, inşaat ve gayri menkul kıymet artışı vergileri, anlam ve hedef yönünden büyük yenilikler ve isabetlilik taşımasına rağmen hedeflerine ulaşmada başarılı olmamış, ayrıca inşaat sektörüne yatırım yapmaya alışmış sermayeyi sanayiye döndürmede de etkili olamamıştır. Neden olarak, diğer sektörlerde alınması gereken karşıt tedbirlerin alınmaması; inşaat sektörüne getirilen yeni yük ve sınırlamaların yanında kooperatif ve toplu konut kuruluşları yolu ile belirli ve ucuz standartlı konutların yapımını özendirici tedbirlerin ve sosyal konut sektöründe devletin yeni olanak ve organizasyonlarla yerini alamayışı gösterilebilir.

Önümüzdeki dönemlerde kanunları kaldırmak yerine teşvik edilecek uygulama ve organizasyonların tanımına öncelik verilmesi ve özendirici tedbirlerin alınarak uygulanması, beklenen amaçlara ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Konut sektörünün genel eko-

nomik ve sosyal hayat yönünden arzettiği önem dikkate alınınca, bu sektörün plânlamasında plân hedef ve stratejileri ile bir tutarlılık ve bütünleşme amacının dikkatten uzak tutulmasının gerekliliği, kuşkusuz büyük önem taşır.

Anayasamızın 49 uncu maddesi herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşaması, yoksul ve dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarının karşılanması bakımından Devlete sorumluluk ve görev vermektedir. Bu görevlendirmenin ışığı altında İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı konut sektörüne ilişkin politika hedef ve ilkelerini özetle şöyle tesbit etmiştir:

- Konut yapım faaliyetlerinin uzun vadeli programlara bağlanması,
- Ekonomik standartlı halk konutu yapımına yönelinmesi, lüks konut yapımının önlenmesi,
- Toplu konut yapımına gidilmesi,
- İmkânları sınırlı ailelere öncelik verilmesi,
- Küçük tasarrufların konut sektörüne yöneltilmesi,
- Konut sorununun, genel yerleşme politikasına uygun olarak ele alınması,

gelişen şehirlere öncelik verilmesi,

- Devletin konut üreterek konut piyasasında düzenleyici olarak yer alması,
- Gecekondu sorununun, konut sektörünün içinde ele alınması, önlemeye öncelik

verilmesi.

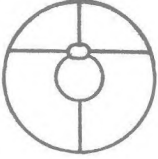
Konut sorununu tanımladıktan ve sektörün millî ekonomi içerisindeki yerini belirledikten sonra, sorunun çözümüne olumlu bir yaklaşım sağlamak amacıyla önerilerimize geçebiliriz.

C — Sorunun çözümü yönünden öneriler başlıklı paragraf dergimizin Nisan ayı 94. cü sayısının 7. ci sahifesinde yayınlanmıştır.

D Ü Z E L T M E

Sayın Orhan Buldaç'ın dergimizin 94. sayısının 3. cü sahifemizde yayınlanan «FİYAT HAREKETLERİ NEDENLERİ VE ALINACAK TEDBİRLER» başlıklı yazının sonunda, dergimizin 94. sayısının 7. sahifesinde bulunan, «C — SORUNUN ÇÖZÜMÜ» bölümündeki metin, baskı hatası olarak yer almış bulunmaktadır. Okuyucularımızdan ve Sayın Orhan Buldaç'tan özür dileriz.

İktisat Dergisi

Afrika'ya İhracat olanaklarımızın geliştirilişi

Hüsamettin TUNCAY

Ülkemizin son onbeş yıl içinde, özellikle plânlı dönemin başlangıcından buyana ekonomik alanda kaydettiği gelişmeler, en karamsar iktisatçıların dahi gözünden kaçmayacak bir düzeye gelmiştir. Ancak bu Türkiye'nin tam olarak gelişmiş bir memleket niteliğine ulaştığı anlamını taşımamakta, fakat az gelişmişlik çemberini kırmakta olduğu gerçeğini yansıtmaktadır.

Gelişmişlik çizgisine yüzyıllar öncesi başlamış olmak avantajına sahip Avrupa ülkeleriyle Ortak Pazar çerçevesinde bile dünya ticareti hacminde rekabet olanaklarımızın, mensucat, maden ve bazı tarımsal ürünlerimizle ilgili sanayi dalları dışında şimdilik düşündürücüdür. İktisaden gelişmişlik, sanayi ve sanayiın de gelişmesi ihra-

catla düz orantılıdır. Bu itibarla Avrupa ülkelerinin iktisaden bulunduğu gelişmişlik düzeyi, Türkiye'yi bu ülkelere müteveccih yarışma çabaları yanında diğer büyük bir kıta'yı, Afrika'yı dikkate almayı zorunlu kılacak niteliktedir. Bu şartlar altında Türkiye'nin Afrika kıta'sına eğilmesinin, iktisaden büyük bir önem taşıdığı kanaatindeyiz.

Herşeyden önce, Afrika ülkeleriyle ticarî ilişkilerin geliştirilmesi konusunun, uzun vadeli çalışmalarla ve programa bağlı olduğunu belirtmemiz gerekmektedir. Zira, Afrika dış ticaretinin % 85 i Amerika, Batı Avrupa ve Japonya gibi sanayileri ileri memleketlerle yapılmaktadır. Saniyen Afrika'daki sömürgeler, egemenliklerini elde ederlerken sömürgeci Avrupa devletlerinin kendilerine tanıdıkları e-

ekonomik haklar, tercihli gümrük tarifeleri v.s. gibi tarihi sebeplerle sağlanmış olan imtiyazlı ve avantajlı durumların, diğer memleketlerle ticarî münasebetleri zorlaştırdığını tekrar etmeliyiz. Büyük nakliye şirketleri, Bankalar ve sigorta şirketleri, halen bu Avrupa memleketlerinin eli veya kontrolü altındadır. Afrika ekonomisi, halen az çeşitli bir kaç ziraî madde istihsaline dayanmaktadır. Bu ülkelere müteveccih ihracatımızın gelişebilmesi, onlardan yapılabilecek ithalâta da bağlı bir keyfiyettir. Serbest ticaret hayatında tek taraflı hiç bir şey mevcut değildir. Sözügeçen memleketlerden ithal edebileceğimiz başlıca maddeler; kahve, kakao, büyük baş hayvan derileri, baharat, kauçuk, kıymetli keresteler, yağlı tohumlar, kalay ve çinkodur. Yani mahdûtt maddelerdir. Bu maddelerin içinde en fazla önem arzedenleri kahve, kakao ve kauçuktur. Diğer maddelerin, ithal listelerinizde işgal ettiği seviyeler önemli değildir. Alabileceğimiz kahve ve kakaonun Türkiye'de yıllık tüketim hacmi 2 - 3 milyon dolar civarındadır.

İhracatımıza konu teşkil edebilecek başlıca maddeler ise, başta pamuklu mensucat olmak üzere meyva ve sebze konserveleri, tütün, sigara, alkollü içkiler, çimento, tuz, züccaciye, emaye mutfak

eşyası, fındık, kuru üzüm ve incir dir. İthal ve ihraç edilecek maddelerin mahdût oluşu, ikili ticaret anlaşması akdini, ilk nazarda gereksik gösterdiği doğrudur. Fakat ikili ticaret ve ödeme anlaşmalarının, ticaret politikasının bir vasıtası olarak kullanıldığını hatırdan çıkarmamak lâzımdır. Aktedilmiş bulunan anlaşmaların büyük kısmını, Afrika ülkeleri kendi aralarında ve komünist memleketlerle teati etmişlerdir. İkili anlaşma tanzimi yolu ile sağlanan dışticaret, genel Afrika ticaretinin % 20 si civarındadır.

Bu memleketlerle yapılacak ticarî mübadelelerde en önemli konulardan biri nakliyattır.

Sahillerde bulunan Afrika ülkelerine yapılacak ihracatta, bu li-manlarla Türkiye arasında direkt gemi seferleri olmadığı için Marsilya'da veya diğer bir Akdeniz limanında malların aktarılması lâzım gelmektedir. İçerilerdeki Afrika ülkelerine gönderilecek malların ise, bu aktarmadan sonra kara ve nehir yolu ile sevke devam edilmesi zarureti gözönüne getirilirse, büyük nakliye masraflarına dayanabilecek evsaf ve değerde olmaları gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, meselâ hacim olarak büyük yer işgal eden tuz ve çimento gibi maddelerin sevki, nakliye masrafları

nın fazlalığı dolayısıyla iktisadî olmayabilir. Fakat pamuklu mensucat, konserve gibi oldukça pahada yüksek malların ihracı ilkinde göre çok daha kitisadî ve kolay görünmektedir. Ancak nakliyat probleminin hallinden sonra, diğer maddelerin ihracatının da nisbi bir kolaylığa ulaştırılması da gayri mümkün değildir. Fakat her halü kârda önce sahildeki Afrika ülkeleriyle ticarî mübadele tesisi cihetine gidilmesi, bilâhare karadakilere tevceüh edilmesi çok daha pratik ve uygun düşecektir.

Türkiye'nin Afrika ülkelerine doğru ihracatının geliştirilmesi için yukarıda belirttiklerimizden gayri aşağıda zikredilen hususlar üzerinde önemle durulması lâzımdır. Şöyleki:

— Amerika ve birçok Avrupa memleketlerinin yaptığı gibi Afrika devletlerinin yüksek kademeleriyle iktisadî, ticarî, siyasî ve kültürel alanlarda karşılıklı temas ve ziyaretlerin yapılması veya sıklaştırılması, (Sayın Millî Eğitim Bakanı'nın Senagal'a yaptığı ziyaret bizce bu yönden atılmış adımlardan birini teşkil etmektedir.

— İktisadi ve teknik işbirliğinin kurulması,

— Kredili ihracat ve ihracat sigortası yapılması,

— Afrika ülkelerinde açılacak sergilere iştirak olunması ve mallarımızın tanıtılması, (Bu yıl Libya'da açılan Fuara iştirakimiz olumlu karşılanmıştır.)

— Afrika ülkeleri hakkında, yetkili mercilerce hazırlanacak veya yapılacak bir genel etüdün ilgililere tevzi olunması, keza memleketimiz ve ürünlerine dair genel malûmatı muhtevi broşürlerin bu ülkeler gönderilmesi, bu broşürlerin birer teknoloji etüdü mahiyetinde olması,

— Bu ülkelere ihracat konusu, şimdiki halde Avrupa'ya oranla pek ticari ve rantabl olmadığı için, özel sektörün tek başına cesaret gösteremeyeceği gözönünde tutularak, Devlet veya Devlet teşekküllerinin iştirakiyle ve müştereken hareket edilmesi,

— Afrika ülkelerinde, bir çok ileri memleketler, firmalar ve temsilcilikler kurmuşlardır. Bizim de böyle firmalar tesis etmemiz şimdilik güçtür. Fakat bu yabancı firma veya mümessillerle ticarî temas tesis etmemiz kolay olmasa da gayri mümkün değildir. Bu konuda teşebbüslere geçilmesi,

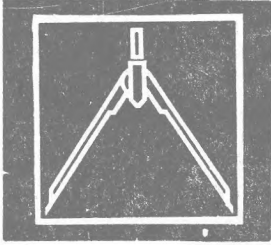
— Türkiye, ekonomik bakımdan büyük sermaye kuruluşlarından mahrumdur. Açık bir hakikattır ki, ihracatta, özellikle Afrika gibi pek bilinmeyen ülkelere müte-

veccih ticarî mübadelelerde, oldukça büyük sermaye ünitelerine ihtiyaç vardır. Bu itibarla özel sektörün bu memleketler ihracat yönünden büyük bir sermaye kuruluşu meydana getirmesi, Devletin de bu nitelikteki kuruluşlara başlangıçta bazı muafiyetler tanınması, faydalı ve hattâ zaruridir.

Sabırlı çalışmalar ihtiyaç gösteren Afrika ülkelerine ihracat konusu şimdilik haliyle zor ve hattâ riskli görülmekte ise de, uzun vadeli programlar ve Devletin de bu

yöndeki teşvik edici ve kolaylaştırıcı tedbirleri ile bu mecrada müsbet bir sonuca ulaşılması mümkündür.

Ancak köklü başarılar, hiçbir zaman kolayca elde edilmemiştir. Türkiye'nin içinde bulunduğu iktisadî gerçekler, bu alandaki zorlukların da aşılmasını icap ettirmektedir. Bu güçlükler, az gelişmişlik çemberini yarmakta olan ülkemiz için aşılamaz nitelikte görülmemektedir.

Sosyal Siyasette, Mesken ve imar politikasının önemi

Avukat M. Kemal SİCİMOĞLU

İnsan topluluğu yaratılış icabı, toplu yaşama ihtiyacı kadar, meskenede ihtiyacı vardır. Bu insan oğlunun toplum halinde yaşama niteliği, onun yaratılışında mündemiçtir. Kutuplarda yaşayan eskimolardan, sıcak ülkelerde yaşayan vahşi kabilelere kadar, toplu halde yaşayan kavimlerin ve hatta kabilelerin, mesken olarak, koğukları, eskimoların buzdan yapılmış kulubeleri inşa etmesi ve daha ileri toplumların, çadır hatayını tesis etmeleri ve nihayet medeni dediğimiz toplumların taştan, tuğladan ve betondan ve sair malzemelerden mesken inşa etmesi, insanlığın meskene olan ihtiyacını ve meskenin tekamülünün, toplumun tekamülüne paralel olarak ilerlediğini görmektedir. Şu halde toplumu meydana getiren ailelerin meskene olan ihtiyacı, onların gıdalanma ve teşkilatlanma ihtiyacı kadar önem-

li ve insan tabiatına, yaradılışında vazgeçilmez bir unsurdur.

Biz bu yazımızla meskenin, insan sağlığı üzerinde ve ailenin yapısı ve düzeni, aile fertlerinin ahlak ve moralleri üzerindeki tesirlerinden bahsetmiyeceğiz, bu faktörlerin her biri hakkındaki kanaatlerimizi gelecek yazılarımıza bırakacağız. Çünkü meskeni, aile fertlerinin saadeti ve mes'ut ve huzur içerisinde olan ailenin ve dolayısıyla onun fertlerinin toplum içerisindeki randımanlı ve rasyonel çalışması ve verimliliği, toplum düzeni, iktisadi randıman ve milli gelir bakımından çok önemlidir.

Biz bu kısa yazımızla, toplumun kurduğu ve toplu yaşama ihtiyacından doğan ve hükmi şahıs diye adlandırdığımız devletin ve hatta ona devlet baba diye adlandırılmasının manası çok önemlidir.

Devlet ailenin genişlemesinden meydana geldiği görüşünü bir an benimser ve onu çok geniş bir aile olarak düşünürsek, bu ailenin bir babası olmak gerekir. İşte bu devlet baba, çocukları olan ailelerin en zaruri ve medeni ihtiyacı olan meskenleri nasıl temin ve tedarik etmelidir, daha doğrusu ailelerin medeni ve sıhhi meskene sahip olmaları için devlet nasıl bir mesken ve o meskenlerle ilgili yol, su, elektrik, kanalizasyon, teshin ve telefon ihtiyaçları ve sair medeni ihtiyaçları olan, park, hastahane, ibadethane, kütüphane, dersane vesair, vesair medeni ihtiyaçları için nasıl bir mesken politikası takip etmesi gerekir?

Mesken denince sadece ailelerin ikâmet edeceği yerler olarak telakki edilmeyeceği aşîkârdır. Biz bu yazımızla sadece ailelerin ikâmetgâh olarak kullanma ihtiyacında oldukları meskenlerden bahsedeceğiz.

Mesken politikası bizde çok ihmal edilmiş ve belediyelerin yetersiz teşkilâtı ve mevzuatın kısırlığı ile Türkiyede mesken yapımı ve kontrolü başıboş bir nizam içerisinde seyretmiştir, daha doğrusu Devlet baba vatandaşların mesken ihtiyaçları için esaslı bir politika takip etmemiş ve vatandaşlara ciddi ve ucuz ve sistemli bir yardımda bulunmamıştır. Son yirmibeş yıl içerisinde Emlak Kredi Banka-

sı ve Memur ve işçi ve çok mahdud sayıda halkın kurduğu kooperatifler haricinde, devlet tarafından ciddi ve esaslı bir problem olarak mesken politikası ele alınmamıştır. Emlak Kredi Bankasının yüksek faizlerinden ve Türkiye için çok cüz'i olan kredi imkanından ve işçi kooperatiflerinin kuruluş ve işleyişinden ve nasıl işçiler haricinde ahara ekseri meskenlerin devredildiğinden bahsetmemize bu yazımızda imkan yoktur.

Türkiye, topraktan evlerde ekseri ailelerin yaşadığı bir ülkedir. Bu bir hakikattir. Biz bu yazımızda şark illerimizde mağaralarda veya mesken niteliğinde olmayan evlerde yaşayan ailelerden de bahsetmiyeceğiz, çünkü buda başlıbaşına bir konu olup, bizim sadece kuşbakışı olarak mesken politikası içerisinde yer almış olacaktır.

Garp memleketlerinde medeni milletler, mesken politikası üzerinde ciddiyetle eğilmişler ve Devletler Mesken politikaları ile ailelere medeni bir mesken temininin yollarını arayıp bulmuşlar ve şehirlerini bu sayede medeni bir belde olarak tanzim etmişlerdir. Hatta İsveç, İsviçre gibi devletlerde Devlet halka ucuz ve sıhhi meskenleri kiraya vermektedir. Bu ihtiyacın önemini kavrayan bir çok devletlerde Mesken Vekaleti ve bazılarında da İmar ve İskan Bakanlığına bağlı Umum Müdürlük

halinde ve her kasabada teşkilâtı olan ve hatta köylere kadar inen bir resmi teşekkül meydana getirilmiştir. Bu teşekkül sosyal meskenlerin kira bedelini çok ucuz tesbit etmede ve meskenini yüksek fiyatla kiraya veren vatandaşa fırsat ve imkan vermemektedir. Bu sözlerimizin değerini bir örnekle açıklarsak, denebilirki evvela sağlığa mani bir mesken inşa edilemez veya böyle bir mesken kiraya verilemez ve hatta burada insan iskan ettirilmez bu hususta, inşaat polisi diye medenî memleketler bir teşkilât kurmuşlardır, bu teşkilât, tekniğe, sağlığa ve şehrin plân ve estetiğine müdahale eder ve hatta evlerin dış boyalarına dahi müdahale eder. Devlet baba evi olmayan ailelere sembolik olarak % 1 faizle 40.000.— lira mesken kredisi verir ve her çocuk içinde ayrıca 10.000 lira ilâve edilir? Bunun haricinde buna ilâve olarak % 2 den 20.000 ve ondan sonra gelen her 20.000 lirada faiz yükselir ve nihayet Yapı Tasarruf Sandıklar aracılığı ile ve faiz % 4,5 geçmemek kaydı ile işbu krediler artırılır ve limitte de dondurulur. Vatandaşlar ortalama % 2,5 faizle mesken sahibi olmakta ve devlet babasının mesken politikası ile huzur ve rahata kavuşmaktadırlar. İlk bakışta alışılmış bir zihniyetle denebilirki devlet bu parayı nasıl temin etsin, bunun hesapları gayet ba-

sittir. Devlet halktan topladığı vergilerle, ammeye fizmet etmek gâyesine matuf bir hükmi şahıs ve bir teşekkül olduğuna göre, halktan aldığını yine halka verecek ve bu onun idari ve adli faaliyeti kadar zaruri olacaktır, devlet bu görüşü benimser ve halkın mesken ihtiyacını esaslı ve ciddi bir problem olarak ele alırsa mesele kökünden halledilmiş olur? Aynı zamanda işçi, memur, vatandaş ayırımında ortadan kalkmağa doğru bir yol alınmış olur. İşçi % 4 faizle mesken kredisi alır, memurlar içinde bu % 5 kesinti fonları ile temin edilir ki temennimiz budur, vatandaş ne yapacak? İş bu basit ve dar görüşlü bir mesken politikasından devletin ayrılarak ve devlet baba olarak topyekûn evlâtlarına âdil olarak el uzatmasıdır, yoksa Atatürk'ün imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kütleyiz sözü lafta kalmağa daha bir çok yıllara mahkûm olur. Biz bu sözümüzde işçi koperatiflerinin ve diğer Banka kredilerinin ve kooperatiflerin aleyhinde değiliz, sadece bu paralelde devletin ucuz faizlerle halkın yaygın kitlelerine aynı şeyi âdil bir baba olarak tanınması, dar gelirliilere ve fakir halkı sosyal meskenler fonundan istifade ettirmesidir. Almanyanın Büyük şehirlerinde 100 binlerce vatandaş her sene çok cüz'î faizlerle meskene kavuşmaktadır. Vatandaşlar kira

öder gibi 20 yılda meskene sahip olmaktadır.

Devlet her sene bütçesinden mesken politikasının tahakkuku için bir fon ayırmakta bu fon her sene artmakta ve ilkeri senelerde vatandaşlar taksit ve faizlerini ödemekle bir nevi diğer bir vatandaş mesken kredisi için yardım etmiş olmaktadır, bu bir nevi devletin yardım ve himayesinde memleket çapında bir kooperatife benzetilebilir. Meskenlerin medeni olarak inşa edilmesi devletin hizmetini kolaylaştırdığı gibi, şehir ve kasabaların güzelleşmesini temin edecektir. Bu inşaatın artması ile inşaat malzemesi satan firmalar ve fabrikalar çoğalacak devlet tuğlasından, demirinden perdesinden ve medeni bir mesken için lüzumlu her türlü ev malzemesi satan şahıslardan ve meskenlerden vergi alacaktır. Mesken için verilen kredinin harcanması bir faturaya bağlanacak ve vergi kaçakçılığı kendiliğinden büyük çapta önlenmiş olacaktır, zira devlet taksitle mal ve eşya satın maüesseselerin gerek mallarının kalitesini ve gerekse fiyatları da kontrol etmiş olacaktır. Bu vesile ile memleket çapında iş hacmi artacak, işsiz vatandaşlar iş temin etmiş olacaklar ve devlette vergi mükelleflerini daha çoğaltacak ve devletin geliri artacak ve geliri artan devlet am-

me hizmetlerini daha yerinde ve ciddi olarak yerine getirecektir.

İsviçredeki Türk işçilerinin ailelerinin yanlarında yaşamasına, İsviçre hükümeti ve belediyeleri sadece Türk işçi ailelerine yeteri kadar sosyal mesken tahsis etmediği için sıraya koymakta, çocuk adedine göre mesken tahsis etmektedir. Bu sözümüzle bu meskenlerin ailedeki şahıs adedine göre inşa edildiğini ve bununla polis tarafından devamlı kontrol altında bulundurulduğuna işaret etmek istiyoruz. Misafirler dahi muvakkat ve kısa bir zaman için meskenin imkanı nisbetinde kalabilirler. Geçen sene İsviçrede tedavi için bulunduğumuz Zürih şehrinin bir köyünde, yakın akrabamızın evine misafir olmamızı polis haber alıyor, daha doğrusu komşular haber veriyor ve evin müsait olması karşısında lütfen bir hafta kalmamıza izin veriliyor ve bu tahkikatlar gizli yapılıyor, biz esasen 4 gün kaldık fazla vaktimiz yoktu. Bu misalimizle, meskenlerde misafir olarak dahi uzun kalınamaz şahısların sağlığı ve huzuru ve ihtiyaçları bakımından, aynı zamanda misafirlerini ve mesken sakinlerini polise bildirmek mecburiyeti vardır. Bu durumda faili meçhul katiller şehirlerde barınamazlar, kaunun kaçaklarında barınamayacağı gibi.

Mensucat ihracatımız ve geliştirilmesi olanakları

S. Nihat GÜVENAL

Az gelişmiş ülkelerin sanayileşme amacı ile yaptıkları ilk teşebbüslerden birinin mensucat fabrikaları kurmak olduğu görülmektedir. Bu nedenle, mensucat ihracında gelişmiş ülkelere ilâveten, kalkınma çabasındaki memleketlerle de rekabet etmek zorundayız.

Bu yazımızda şimdiki mensucat ihracatımız ile bunun arttırılması olanakları üzerinde duracağız.

I — ÜRETİM

Mensucat üretimimizin durumunu, ihracata katkılarının önemi-ne dayanılarak pamuklu ve yünlü alt sektörleri itibariyle ele almak uygun olur.

A — Pamuklu Mensucat

Toplum dokuma faaliyetlerinin

2/3'si pamuklu sanayi ile ilgili bulunmaktadır. Bu alt sektörde 150 işletme yer almakta; 60.000 kişi çalışmakta; 145.000 (ton) pamuk ipliği ve 765 milyon metre (93.300 ton) pamuklu mensucat imâl olunmaktadır (1968 itibariyle).

Türkiye'de tüketim fazlası pamuk bulunması, bu pamuğun fiyat ve kalite bakımından dünya standartlarına uygun olması, mensucat alanında çok sayıda yetişmiş teknisyen ve işçinin mevcudiyeti ve bunların evsaf bakımından batı ülkelerindeki benzerlerine denk olmalarına rağmen ücretlerinin daha düşük olması Türkiye'yi Avrupa camiası içinde, özellikle pamuklu mensucat sanayinin gelişmesine en müsait memleket haline getirmektedir.

B — Yünlü Mensucat

Türkiye Yünlü Dokuma sana-

yinde 99 işletme mevcut olup, bunlarda cem'an 25.000'e yakın işçi çalışmaktadır. (1968 itibariyle)

Kamgarn dalında 170.000 iğle çalışılmakta ve 10.000 ton iplik ile 12.8 milyon metre kumaş istihlal edilmektedir.

Straygarn dalında ise iğ adedi 65.000 kadar olup, 3.000 ton iplik ile 13.6 milyon metre kumaş imal olunmaktadır.

Yün'ü dokuma sanayimizde mevcut imalat kapasitesi iç tüketimi karşıladıktan başka ihracat da yetecek niteliktedir.

Gereken merinos yapağının sağlanmasıyla, istenildiği takdirde üretimi % 80 kadar artırmak mümkün olabilecektir.

II — İHRAÇ EDİLEN MENSUCAT TÜRLERİMİZ

Halen ihraç olunan başlıca mensucat çeşitlerimiz şunlardır :

A — Pamuklu Mensucat

Ham bez, empirme, saten, divitin, şantung, velün, pazen, krep sanforize poplin, fanila kumaşı, havlu bez ve kadife.

B — Yünlü Mensucat

Yün ve yün tiftik karışımı kumaşlar.

C — İpekli Mensucat

Empirme kadın kumaşları.

D — Suni ve Sentetik Mensucat

Sentetik kumaş (alpaka ve trençkotluk), terilen ve viskon emprime.

E — Karışım Kumaşlar

Pamuk - poliester gömleklik, pamuk-suni elyaf-krep ve yün-nylon viskon karışımı elbiselik.

MEMLEKET İTİBARIYLA MENSUCAT İHRACATIMIZ

Mensucat ihracatımızı AET içi ve AET dışı olarak iki bölümde ele almak gerekir.

AET Ülkeleri

AET Pamuklu dokuma sanayii üye ülkeler ekonomilerinde önemli bir yer işgal etmekle kalmayıp, aynı zamanda dünya pamuklu dokuma üretiminin % 10'unu sağlamakta ve ABD'den sonra ikinci gelmektedir.

1960 yılına oranla, AET'nin 1969 pamuk ipliği üretiminde 123.000 Ton; pamuklu kumaş üretiminde 99.000 ton azalma olmuştur. 1969 yılı toplam pamuklu dokuma üretimi 783.000 tondur. Pamuklu dokuma sanayiinde 1960 yılında 557.000 kişi çalışmakta iken, 1969 yılında bu rakam 377.000'e düşmüştür yani % 32,9 azalmıştır.

İmal edilen pamuklu kumaşların takriben % 15'i ihraç edilmektedir.

1969 yılında 118.000 ton pamuklu dokuma ihraç edilmiş olup, bunun 66.000 tonu diğer AET ülkelerine satılmıştır.

EFTA ülkelerine yapılan ihracat evvelce 25.000 ton kadarken, 1969'da 15.500 tona düşmüştür. Gelişmekte olan ülkelere yapılan ihracatda da gerileme görülmektedir. Kuzey Afrika ülkelerine ve Senegal'a yapılan pamuklu dokuma ihracatı evvelce 50.000 tonun üstünde iken 1969 yılında 24.000 ton'a inmiştir.

AET ülkeleri 42.282.000 doları ham beze ait almak üzere, 1968 yılında 89.601.000 dolarlık pamuklu dokuma ithal etmişlerdir.

Halen AET'ye 1000 tona kadar olan pamuklu dokuma ihracatımızdan gümrük vergisi alınmamakta, bu kontenjanın dışında kalan pamuklu mensucata ise % 25 oranında vergi indirimi uygulanmaktadır. Halbuki 1971 yılındaki ihracatımız 2400 tonu bulmuştur.

Son yıllarda AET yünli sanayiinde sentetik ve suni elyafın tüketimi devamlı bir artış göstermektedir.

1958 yılında kullanılan sentetik ve suni elyaf miktarı 68.600

ton iken, 1966'da 128.000 tona yükselmiş bulunmaktadır. Bunun 110.000 tonu B. Almanya, Fransa ve İtalya'daki yünli dokuma sanayiinde tüketilmiştir.

AET yünli dokuma sanayiindeki iş sayısı 1958 yılında 5.153.000 iken 1969 yılında 4.403.000'e düşmüştür. İş adedindeki eksilme daha ziyade strayhgarn imalinde göze çarpmakta olup kamgarn dalındaki azalma 61.000 iş kadardır.

Ülke itibariyle ihracatımız ise şöyle özetlenebilir :

B Almanya

B. Almanya memleketimizden yünli kumaş ile pike, saten, şantung divitin, krep ve velur gibi pamuklu dokumalar ve sentetik kumaş ithal etmektedir.

Yün ve tiftik kumaşları ile kaliteli ve standard pamuklularımızın bu ülkeye ihracatında artış beklenmektedir.

Belçika

Halen Belçika'ya yünli kumaşlar; poplin, şantung, empirme ve havlu bez gibi pamuklu dokumalar ile süni-sentetik karışımı krep, terilen ve viskon empirme ihraç etmekteyiz.

Genellikle, ihtiyaçlarını Hollanda'dan sağlayan bu ülkeye mensucat ihracatımızın geliştirilmesi çok güçtür.

Fransa

Fransa'ya son, yıllarda özelliikle yün ve tiftik karışımı kumaş ile şantung, saten, empirme ve havlu bez gibi pamuklu dokumaları ve ipekli kumaş ihraç olunmaktadır. Fransa yüksek kaliteli ve modaya uygun mensucat için ümit verici bir pazardır. Bundan dolayı desen ve kalitenin ön plânda tutularak imal edilecek dokuma türlerinin bu pazara ihraç şansı daha fazla görünmektedir.

Hollanda

Hollandaya cüzi miktarda havlu empirme ve saten gibi pamuklu mensucat ihraç olunmaktadır. Hollanda en büyük pamuklu mensucat ihracatçılarından oluşu için bu ülkeye daha ziyade kaliteli yünlü kumaş ihracına çalışılmalıdır.

İtalya

İtalya'ya memleketimizden yün ve tiftik karışımı kumaş ile ham bez, şantung, pazen, gömleklik poplin, empirme ve havlu bez gibi pamuklu dokumalar ve sentetik kumaş (alpaka) ihraç olunmaktadır.

AET memleketleri daha ziyade kaliteli pamuklu mensucat ihracı için ümit vericidir. Ancak bu konuda ihracatın gelişmesi, yukarıda belirtildiği üzere, kontenjanın arttırılmasına bağlıdır.

Pamuklulara ilâveten; desen ve renk hususlarında moda izlendiği takdirde, yünlü dokuma olarak yün-tiftik ve yün sentetik karışımı kumaşların daha fazla ihracı mümkün görünmektedir.

B AET Dışı Ülkeler

Avrupa; İngiltere

İngiltere 10 Ocak 1973 tarihinden itibaren AET üyesi olacaktır.

Halen İngiltere mahdud miktarda pamuklu mensucat ithal etmekte olup, ihtiyaçlar memleket kotası veya global kota ile karşılanmaktadır. Bu amaçla Türkiye için de bir kota ayrılmıştır. Milletlerarası Uzun Vadeli Pamuklu Dokuma Anlaşması çerçevesinde Türkiye'ye tahsis olunan memleket kotası miktarında bugün için değişiklik mümkün görünmemekle beraber, 68 milyon yarde kare civarında olan Global Kota'dan ithal lisansı almış bulunan İngiliz ithalatçılarıyla ilgili sanayicilerimizin teması sağlandığı takdirde İngiltereye pamuklu dokuma ihracatımız geliştirilebilecektir.

İngiltere'ye pamuklu mensucata ilâveten, ufak partiler halinde yünlü ve ipekli kumaşda ihraç olunmaktadır.

Pamuklu mensucat ihraç olu-

nan diğer AET dışı Avrupa ülkeleri İsviçre, İsveç, Norveç, Finlandiya ve Danimarka, ihraç edilen pamuklu dokuma çeşitleri ise saten, pazen, divitin, havlu bez, kadife ve empirmedir.

Bunlara ilâveten, cüzi miktarlarda olmak üzere İsviçre'ye ipekli ve yünlü, İsveç'e sentetik kumaş ihraç edilmiştir.

Anlaşmalı ülkelere ise sanforize pamuklular (gömleklik v.s.) ve sentetik-süni elyaf karışımı dokumalar ihraç olunmaktadır.

Standart kalite ve desnlie pamuklu dokumalarda Avrupa piyasaların doymuş durumda olduğundan, alıcılar hangi fiatta olursa olsun yeni mamullere rağbet etmektedirler.

Lüks fantazi dokumalarda ise tüketici zevklerine uygunluk fiat'dan daha etkili olmaktadır.

Avrupalı zevkine göre yapılmış desnli ve kaliteli pamuklu mensucat ihracı için başlıca batı bloku ülkelerinde pazara itibariyle ayrıntılı incelemeler yapılmalı ve elde edilen bilgilere göre imal olunacak yeni mamuller ilgili mahalli pazarlarda denenmeli ve alınan sonuçların gerektirdiği değişiklikler yapıldıktan sonra normal ihracat için büyük çapta imalâta geçilmelidir.

Libya

Libya'da kaliteli tekstilin alıcısı az ve muayyen olup daha ziyade frapan renkli ve güllü veya büyük çiçekleri muhtevi düşük kaliteli malların sürümü mümkün olmaktadır. Libya'da tekstil en fazla ramazan ayında satılmaktadır. Libya'lı alıcılar ithalat işlemleriyle meşgul olmak istemediklerinden, ihtiyaçları olan ithal mallarını genellikle mahalli komisyoncu veya mümessil vasıtasıyla temin etmektedirler.

Halen Libya'ya memleketimizden şantung, saten, divitin, pike gibi pamuklular ile keten ve suni-sentetik mensucat ihraç olunmaktadır.

Desen ve kalitelerimiz piyasanın arzusuna göre tesbit edilir, fiatlarımız düşünülebilirse, Libya'ya başta divitin olmak üzere daha fazla pamuklu dokuma ihraç edebiliriz.

Irak

İthalât'da kota sistemi uygulayan Irak'a kamgarn kadın kumaşı, ile saten, krep, pike ve kadife gibi pamuklular ve sentetik, sentetik-pamuk karışımı mensucat ihraç etmekteyiz.

Lübnan

Türkiye'den Lübnan'a şantung

ve saten gibi pamuklularla sentetik ve ipek dokumalar ve yün-sentetik karışımı kumaş ihraç olunmaktadır. Lübnan konfeksiyon sanayinin ihtiyacı için Lübnana pamuklu kumaşlarımızın daha fazla ihracı mümkün görünmektedir.

Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan, Kenya ve Güney Afrika Birliğine yün kumaş, pamuklu dokuma ile pamuk-poliester ve poliester-viskon karışımı kumaşlar ihraç edilmekle beraber, miktarı henüz önemli değildir.

Amerika Birleşik Devletleri

A. B. D. ile Türkiye arasında 17.7.1964 tarihinde aktedilmiş bulunan pamuklu dokuma anlaşması 1967 yılının Haziran ayında 3 yıl süre uzatılmıştır. Mezkr Anlaşma son olarak 30.6.1970 tarihinden itibaren yine 3 yıl süre için ikinci defa uzatılmış bulunmaktadır.

Teati edilen mektup hükümlerine göre, A.B.D. 1.7.1970 tarihinden başlamak üzere 30.6.1973'e kadar 12 aylık devreler itibarıyla Türkiyeden Pamuklu dokuma ithal edebilecektir

Önümüzdeki 15 aylık devre içinde, ham bez ile giyim eşyası dışındaki pamuklu dokumadan mamuller kontenjanlar uyarınca Amerika'ya ihraç olunabilecektir.

Halen A.B.D.'ne cüz'i miktarda yünlü kumaş da sevkolunmakla beraber, pazen ve empirme gibi pamuklular ile sentetik ve suni elyafdan mamul kumaşlar daha fazla ihraç edilmektedir.

Gelecekte, özellikle yün-tiftik karışımı kadın kumaşlarımızla, kaliteli ve orijinal desenli pamuklu mensucatımız için bu önemli pazar ümit verici görünmektedir.

IV — REKABET

İhracat konusu mensucat; standart mamuller ve özel kaliteli veya modaya tabi mamuller deseni, sentetik karışımı dokuma, fantazi kumaşlar v.s.) olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Genellikle Pakistan, Hindistan ve Güney Kore gibi ülkeler birinci gruba; gelişmiş ülkeler ise ikinci gruba dahildirler.

Türkiyenin olanakları kaliteli mamul imaline çok müsait olmasına rağmen, ihracatımızın % 80'i standart mamullere inhisar etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, Hong Kong, Makao ve Pakistan gibi memleketler mensucat maliyetlerinin nisbeten düşük olmasından dolayı, vasat kaliteli ve özellikle pamuklu, suni, sentetik ve pamuk, sentetik ve suni elyaf karışımı mamullerde, hemen he-

men her dış pazarda rekabet edebilmektedirler.

Yugoslavya, Çekoslovakya, Polonya ve Macaristan gibi demir perde ülkelerinde ihraç fiatları politik ve döviz ihtiyacı gibi maliyet dışı nedenlerle tespit edildiğinden, bu memleketler dünya pazarlarında bilhassa yünlü ve ipekli dışındaki mensucatta rakibimizdirler.

Hollanda, İtalya ve İngiltere en önemli pamuklu mensucat ihracatçılarıdır. Ayrıca İngiltere yünlü kumaş; İtalya, Fransa ve B. Almanya sentetik kumaş ihracatında önde gelen memleketlerdir.

V — FASON ÇALIŞMA

Dokuma sanayiinde mevcut atıl kapasiteyi değerlendirmek için fason çalışma imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Yabancı alıcılar hesabına özel kumaş imal edebilecek veya fason esasına göre çalışabilecek modern tesislerimiz mevcuttur.

Yalnız, İstanbuldaki pamuklu dokuma tesisleri, senede 10.000.000 metre ham bezi işleyerek em-pirme v.s. gibi nihai mamuller haline getirebilecek imkânlarla sahiptirler.

Türkiyenin ihtiyaç fazlası bas-kı kapasitesi ise 150 milyon metre kadardır.

5383 sayı Gümrük Kanununun 23. maddesinde yer alan geçici kabul rejimi gerektiği gibi işlenmektedir.

Atıl üretim kapasitesinin kıymetlendirilmesini ve işçiliğin ih-racını sağlayacak olan fason imalatın teşvik edilmesi ve düzenli bir şekilde uygulanması için yeterli hukuki tedbirler alınmalıdır.

VI — DIŞ TEMASLAR VE SATIŞ GELİŞTİRME

Yurt dışında mensucatımızın tanıtılması ve satışının geliştirilmesi için ihracatçı firmaların yapması gereken hususlar şöyle sıralanabilir :

— Özellikle Afrika ve Yakın Doğu ülkelerine CİF fiat vermek ve İngilizce spesifikasyonlu katalog göndermek,

— Yerine getirilemeyecek iş teklifleriyle ilgili yazılar dahil; bütün dış teklifleri süratle, nezaketle ve gereken izahatı vermek suretiyle cevaplandırmak,

— Başlıca dış pazarlara yetkili temsilciler göndererek muhtemel alıcılara numunelerini göstermek, gereken bilgileri vermek ve ithalâtçılardan mamulleriyle ilgili talebin nitelikleri hakkında bilgi almak,

— Dış fuarlara özellikle kaliteli mamuller göndermek.

VII — DİĞER TAVSİYELER

Pamuklu mensucat sanayiinde kalitenin islahı ve yüksek kaliteli yeni mamullerin imali için gereken yatırımlara öncelik verilmedir.

Yatırımların mümkün olduğu kadar optimal büyüklükte bağımsız pamuklu dokuma işletmelerinin kurulması için yapılmasına gayret edilmelidir.

İhracat garantisinde ısrar edilmeyerek ihracatın piyasa olanaklarına göre gerçekleşmesi sağlanmalıdır. (Bu suretle zorlama ve gayri müsait şartlarda ihracata son verilmiş ve ayrıca, vasat kaliteli mamullerin üretimi teşvik edilmiş olacaktır.

Yünlü kumaş konusunda ise iç tüketimin falzlığı ve iç fiyatların cazipliği nedeniyle, ihracat kapasitesine sahip firmalarımız büyük kâr imkânlarından dolayı iç satışlara daha fazla önem vermektedir.

ler. Yünlü dokuma imalcilerini ihracata yöneltmek için gereken teşvik tedbirleri alınmalıdır.

Gerek iç piyasadan ve gerek dış piyasalardan tedarik olunan sentetik elyaf fiyatları yüksek kâr marjı, gümrük resim gibi nedenlerle rakip memleket fiyatlarının üstündedir. Bu nedenle sentetik kumaşlara ait vergi iade nisbeti değişen piyasa şartlarına göre yeniden tesbit edilmelidir.

Dış pazar imkânlarının tesbiti için pazar itibariyle ayrıntılı incelemelerin yapılması gerekmektedir. Bu konuda AET dışı Batı Avrupa ülkeleriyle Afrika ülkelerine öncelik verilmelidir.

İhracatı Teşvik tedbirleri devamlı ve sağladığı faydalarda istikrarlı olmalıdır. İhracatı Teşvik tedbirlerinin bir an önce kesin şeklini alması ihracat kapasitemizin artması için gerekli yatırımları da süratlendirecektir.

Yarın ne olacak ?

Senan BİLGİN

Nüfusun durmadan artması ve toplumların büyük endüstriyel hamleler yapmaları nedeni ile dünya yüzündeki pek çok tabii kaynak, yerine yenisi konamayacak şekilde, hızla tüketilmektedir. Bu tüketim ne derece ciddi sorunlar doğuracaktır? Tehlike çanlarının sesleri ne kadar yakınımıza gelmiştir? Eğer gerçekten büyük bir tehlike söz konusu ise durumu düzeltmek için neler yapılmalıdır? Bu sorulara çeşitli çevrelerin verdikleri cevaplar birbirinden epeyce farklı olduğu halde bilim adamlarının büyük bir çoğunluğu bazı noktalarda birleşmektedirler.

1969 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin en ünlü bilim kuruluşlarından olan Milli Bilim Akademisi yaptırdığı geniş çaplı bir araştırma sonucunda günün dünya

nüfusunun (3,5 milyar) gelecekteki nesillere kolaylıkla yaşanabilecek bir dünya bırakabileceğini, tabiatın torunlarımıza da gerektiği gibi hizmet edebileceğini açıklamıştır. Fakat yıllık nüfus artışı yakın bir gelecekte % 2 nin üzerine çıkarsa dünyamızın tabii kaynaklarının tehlikeli bir şekilde azalacağı da aynı araştırma raporunda kaydedilmiştir.

Doğum kontrolunu izleyen kurumlar, yüzyılımızın sonunda nüfus artışının sıfır olması gerektiğini ileri sürerken yapılan gözlemler 2000 yılına kadar belirli endüstriyel toplumlarda nüfusun % 1,6; geri kalmış ülkelerde ise % 3 civarında olacağını ortaya koymuştur. Bu durumda yüzyılımızın sonuna kadar dünya nüfusu % 2 oranında artarak 35 yıl içinde günümüzdeki- nin iki misli olacaktır.

2000 yılı dolaylarında tabii kaynaklar tükenmeğe başlayacak ve hayat tarzının değiştirilmesi gerekecektir. Meselâ bilinen civa, çinko, bakır, teneke, tungsten ve helyum rezervleri bitmiş veya bitmek üzere olacaktır. 2000 yılında kömür, ham petrol ve tabii gazlar gibi yakıtlar ihtiyacı karşılayamayacağından gelişmiş ülkelerde nükleer enerjinin elektrik gibi güçlerin üretilmesinde kullanılması gerekecektir. 21. yüzyılda nükleer enerjinin elektrik gücü üretmek tek enerji olacağına muhakkak gözü ile bakılmaktadır. Ama herşeyin yolunda gitmesi ve şu anda görmediğimiz bir takım aksaklıkların ortaya çıkmaması şartıyla.

Kullanılmış maddeleri yenisinden kullanarak ham madde sıkıntısını çözmek düşünülmektedir. Bu metodun ekonomik sonuçlar verecek pratik bir uygulama haline getirilmesi şimdilik şüpheli görülmektedir. Az bulunan maddelerin yerine benzerlerini koymak bazen sorunları çözeceğine yeni sorunları da beraberinde getirmektedir. Çoğu zaman esas maddenin yerini tutmayan öbür maddeler sentetik olduklarında biyolojik yollarla yokedilemediklerinden katı kalıntılar oluşturmaktadırlar. Bu çöplerden kurtulmak için de bir çok değerli maddenin tüketilmesi gerekmektedir.

Geleceğin hiç de içaçıcı olmayan gerçeklerinden kaçmak için insanoğlu bakışlarını dünyanın şimdiye kadar yararlanılmamış tabii zenginliklerine çevirmiştir. Fakat bu kaynaklar da sınırlı olduklarından beliren problemlerin çözülmesinden ziyade biraz daha zaman kazanılmış olacaktır. Veya sözü edilen kaynaklar pek kötü kaliteli olduklarından değerlendirilmeleri ekonomik açıdan anlamsız görülecektir.

Tükenmekte olan tabii maddelerin yaratacağı krizle mücadele edebilmek için herşeyden önce plânlı ve çok yönlü bir hükümet tedbirleri dizisi gereklidir. Şimdiye kadar durumun gerçekçi gözlerle değerlendirilmemiş olması pek çok ülkenin geleceğini tehlikeye sokmuştur. Politik sorunlar görevlileri sadece günün olaylarına eğilmeğe zorlamakta, gelecekte ortaya çıkacak durumlar dikkate alınmamaktadır.

Metaller insanoğlunun süratle tükettiği, yenilenmesi imkânsız ham maddelerdir. İstatistiklere göre, günümüzde kullanılan yıllık miktarlar artmakta devam ederse, gelecek 30 yılı içinde bütün tarih boyunca kullanıldığı kadar metal tüketicektir. Kullanılabilecek nitelikteki toplam mineral yatakları ise dünya kabuğunun sadece % 1 i kadardır. Cevherin kalitesi düş-

tükçe madenlerin çıkarılması için harcanan paralar yükselmektedir. Buna rağmen hissedilmeğe başlayan yetersizlikler endüstriyi etkilememiş görünmektedir. Hızlı ekonomik ve nüfus gelişmeleri gelecek 50 veya 75 yıl içinde metal yataklarını hemen hemen silip süpürecektir. Bu durumda istekler yokluk yüzünden durmak zorunda kalacaktır. Kullanılmış metalleri yeniden kullanmakla ihtiyaçların bir süre daha karşılanabileceği sanılmakta fakat, daha önce de belirttiğimiz gibi, bir çok engelleyici faktörü göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Birçok ekoloji uzmanına göre metal yataklarının daha az tüketilmesinde halkın yardımını sağlamak için ilk defa kullanılacak metallerin fiyatlarını yükseltmek gerekmektedir. Hükümetler de yardımcı olarak sadece eskileri eriterek yeniden yapılan metalleri satın alabilirler. Gene de başarılı ve ekonomik bir yenileme işlemi sorunun tam çözüm yolu olmaktan uzaktır.

Hurda malzemeler ve düşük değerli cevherlerin kullanıldığı bir «kalıntılar cemiyetinde» yaşayan insanlar, üzerlerindeki baskının etkisi ile, yüz yıl önceki yaşantıyı mumla arayacaklardır. Eğer insan-öğlü yerine konulması imkansız tabii kaynakları daha az harcaya-

cak yollar bulmaz, etkili bir doğum kontrolü uygulamaz ve azalan ham maddeler yerine geçecek yenilerini bulmazsa yakın bir gelecekte ortaya çıkacak sonuçlar gayet ciddi olacaktır. Elinden gelen bütün tedbirleri alsa bile bir gün hayatını azalan kaynakların yarattığı ortama göre değiştirmek zorunda kalacaktır.

Bazı belirli maddelerin sıkıntısının çekilmesi 2000 yılında çeşitli üretim kollarında değişiklikler yapılmasını gerekli kılacaktır. Mesela, talep arzı geçince otomobillerde ve binalarda çeliğin yerini aliminyum alacaktır. Çeşitli maddelerin kıtlığını rasyonel bir şekilde kabul ettirmek için bilim adamları insanın her türlü yokluğa uyabilen fiziksel ve psikolojik yapısına güvenmektedirler. Fakat durmadan bozulan bir hayat ve sonunda insanlığın ortadan kalkmasına sebep olacak şartlar altında insanoğlunun uyum gücü ne işe yarayabilir ki?

Bazı bilim adamları ise tükenmekte olan tabii kaynakların kötü bir ekonomik planlama ile yönetimin eseri olarak görmektedirler. Yüreklerle ferahlık serpen bu güruba göre teknik araştırma ve gelişmelere devam ederek önümüzdeki birkaç yüzyıl daha, etkili bir yönetim ve düzenleme ile, ham madde kıtlıklarının önü alınabile-

cektir. Fakat belirtilen yönde çalışmalar henüz başlanmamıştır bile. Ya bir anda, şartlar hayatımızın bir parçası haline gelen otomobillerimizi kullanmamamızı, uçaklara, trenlere binmememizi emrederse ne olacak? Ya da ilâç yapımı, ampul gibi günlük yaşantının vazgeçilmez araçlarının imalatı hammadde yokluğundan durursa?

Düşüncesizce ve bazen de hatalı hamleler yapan günümüzün teknolojisi kötü günlerin sanıldığından da çabuk gelmesine yol açacaktır. Bugün hararetle alkışlanan başarılar yarının gözyaşlarının nedeni olabilecek kudrettedir. Kısa sürede kar amacı güden özel teşebbüsler kaynakların tüketilmesi konusunda devlet sektöründen çok daha miyop gözlerle bakmaktadırlar. Unutulmamalıdır ki, sorunlarımızın, onlardan sonra gelecek nesillerin tükenmiş kaynakları yenilemek için en küçük

imkanları bile bulunmayacaktır.

Zamanında tedbir alınmadığından tükenen maden yatakları karşısında zengin sayılmayan ve hazırlıksız bir hükümetin durumu ne olacaktır? İhtiyaç duyulan ve diğer ülkelerden çok yüksek fiatlarla temin edilebilecek madenlerin sürekli olarak satın alınması mümkün olacak mıdır? Yoksa bütün ulus milli çıkarlar uğruna köle gibi çalışmak zorunda mı kalacaktır?

Rahat koltuklarında bu yazıyı okuyanlar için durum pek önemli görünmeyebilir ama günler, aylar ve yıllar sanıldığından çok daha büyük bir hızla akıp gitmektedir. Bir zamanlar pek uzaklarda görünen 21. yüzyıl kapımızın eşiğine gelip dayanmıştır. Beraberinde de pek sevindirici haberler getirmedikten şimdiden geleceğin dünyasını yaşanır hale koyabilmek için çaba harcanmalıdır.

Washington Konferansı Sonuçları

Derleyen: Celâdet MORALİGİL
İktisatçı

Başkan Nixon, 17-18 aralık tarihinde toplanan Washington Konferansı için «Dünya tarihindeki en önemli para uzlaşması» demişti. Bu niteleme oldukça mübalâğalıdır ve yanlış anlamalara yol açabilir. Çünkü Washington Konferansının sonuçları, dünya para sistemi için Bretton Woods'un ilerisinde bir adım anlamını taşımamaktadır. Şimdilik cari sistem muvakkaten korunmuştur. Konferansta kararlaştırılan yeni kurlar nihaî değil fakat kesin pariteye çok yakın veya kesin parite olabilecek niteliktedir. Paraların dalgalanma marçları da genişletilmiş ve % 2.25'e yükseltilmiştir. Dolar henüz konvertabl değildir ve bu bakımdan rezerv döviz olarak rolü azalmıştır. Doların altına karşı paritesi de düşürülmüştür. Biz onz altın artık 1934'ten bu yana olduğu gibi 35 dolar değil 38 dolardır. Bu suretle

dolar paralarına göre % 7.895 düşürülmüş oluyor (3 doların 38 dolara oranı). Diğer paraların değeri altın birimine göre hesaplanırsa bu düşüş % 8.571 olur (3 doların 35 dolara oranı). Bu, dev ülkenin dev parası için hatırı sayılır bir sarsıntıdır. Eski Amerikan maliye bakanı Fowler üç yıl önce şöyle demişti : «Dolar, etrafında diğer paraların gezegenler gibi dolaştıkları bir güneştir. Sadece gezegenler hareket ederler, güneş değil.» Son olaylar güneşin de hareket etmek zorunda kaldığını gösteriyor. Bununla beraber dolar yine, Amerikan hazinesi karşılığında altın vermediği halde, lider para olmak durumunda ve gücündedir.

Yeni kambiyo kurları düzeni hiç şüphesiz dünya para sistemi için gerekli uzun vadeli reform çalışmalarına kapıları açmış bulunmaktadır. Washington Konferansı

bildirisi çözüm bekleyen meseleleri saymaktadır: Konvertibilitenin müstakbel sistemi; rezerv paraların, altının ve para fonundan para çekme hakkının rolü; kısa vadeli sermaye hareketlerinin kontrolü ve frenlenmesi için alınacak tedbirler Washington Konferansını yorumlayan Pompidou haklı olarak, büyük para sistemi reformuna zaman gelene kadar iki, üç yıl daha geçmek zorunda kalacaktır, demiştir.

Washington Konferansının gerçekten yeni ve kendine özgü olan taraflı başka bir alandadır. Bu konferansta ilk defa olarak bütün iştirak edenlerin çabalarıyla, en önemli paraların birbirlerine ve altına olan kurları için yeni bir düzen sağlandı ve dolar da bu işleme tamamiyle dahil olundu. 1949 son baharında kambiyo kurları tadilatıyla mukayese olunursa bu olayın özelliği bilhassa belirir. O zaman memleketlerin pek çokları paralarının değerini dolara nazaran düşürmüşlerdi (faraza Batı Almanya markı % 20.6 oranında). Ancak bu bir para değeri konferansı nedeniyle değil, bilâkis sterling'in değerinin dolara karşı düşürülmesi üzerine milletlerin kendi kararlariyle olmuştu. Fakat o zaman dolar hiç şüphesiz bütün diğer paraların yönünü tayin eden kıymet ölçüsü ve mustakar kutup

durumundaydı. Bu kez ise sadece bir konferansta müşterek bir uzlaşma vuku bulmuyor, bilâkis dolar değişikliğinin merkezini teşkil ediyordu. Bu, enternasyonal tediyeye bilânçosu dengesini yeniden sağlamak için doların değerinin diğer endüstri ülkeleri paraları karşısında farklı şekilde düşürülmesi zorunluluğundan patlak vermişti. Doların altın paritesinin yüzde 7.9 oranında düşürülmesi yeni düzenin temel taşlarından biriydi. Dolar paritesinde bu kabil bir düzeltme yapılmadığı takdirde kambiyo kurları yapısında rasyonel bir yeni düzene erişilemeyeceğini bütün uzmanlar aylardan beri bilmekteydiler.

Eskiden beri ileri sürülen iki tezin geçersizliği Washington Konferansında meydana çıkmıştır. Bunlardan birincisi, doların paritesi, onun anahtar durumu dolayısıyla kolay kolay değiştirilemez, ikincisi, bir para konferansında kambiyo kurlarının genel olarak yenden düzenlenmesi tatbikattaki güçlüklerden dolayı mümkün değildir. Kurların intibak üzerine yapılan konferans, kurların intibakının önemli bir kısmı zaten bir çok paraların «Floating» dolayısıyla, yani kurların serbest bırakılması sonucu arz ve talep kuralına uyarak evvelce gerçekleşmiş olduğundan, pek o kadar ozrlukla karşılaşmadı.

Faraza, Batı Almanya markının değer kazanması üzerine Batı Almanya'ya muazzam bir dolar akını başlamıştı. Bu, Frankfurt borsasında doların resmî kur olan 1 \$ = 3.66 DM dengesini bozmuş ve dolar hızla düşmeğe başlamıştı. Alman merkez bankasının dolar kurunu tutmak için çaba sarf etmesi, yani borsada dolar satın alması sonuç vermemiş, bunun üzerine markın kuru serbest bırakılmıştı. Bazı memleketler de konferansa takadüm eden haftalarda döviz pazarları için idarî, koruyucu manialar tesis etmişlerdi. Bu nedenle konferanstan önce ve konferans sırasında döviz borsalarının kapatılması gereği duyulmadı.

Dolar paritesi- 1969 senesinde Fransız frankında veya (para fonunun oyu alınarak) Alman markında olduğu gibi- otonom bir şekilde değiştirilemez şeklindeki tez Washington Konferansında esas itibariyle teyid olundu. Zira doların efektif kurunun, diğer en önemli paralara karşı değiştirilmesi sadece ilgili ülkelerle mutabık kâlinarak, binaenaleyh müşterek toplantılarla gerçekleştirilirdi.

Doların dünya ticaret parası olması ve bilhassa hür dünyanın para sisteminde pek önemli rol oynaması, Birleşik Amerikanın kendi aprasının kuru üzerinde yal-

nız başına karar vermemesi zararını doğurdu. Eğer Amerikalılar paralarının kuru üzerinde yegâne söz sahibi durumunda olsalardı, doları diğer önemli paralar karşısında daha fazla devalüe etmek isterlerdi. Amerikalılar tabir caizse her yüzde bir için savaştılar ve büyük gayretlerle ulaştıkları ortalama yüzde on devalüasyonu büyük bir başarı olarak kutlamak durumuna geldiler. Bu yeni durumun sonucu olarak Amerikan tediye bilançosu iki, üç yıl zarfında, ceteris paribus, yedi hatta sekiz milyar dolarlık bir düzelme gösterebilecektir. Ceteris paribus, yani Amerikan rekabet pozisyonu diğer sebeplerden, faraza diğer sanayi ülkelerine oranla kuvvetli bir masraf enflasyonu vs nedeniyle kötüleşmediği takdirde.

Bütün bu teferrüatın dışında Washington Konferansının en önemli yönü, 15 Ağustos 1971 tarihli Nixon beyanatının uluslararası para ilişkilerinde meydana getirdiği durumun, bütün mühim ülkelere müşterek gayretleriyle ortadan kaldırılmasının başarılmaması ve para düzenindeki kaosu makul, uluslararası para dengesine yönelen kambiyo kurları yeni düzeniyle çözümlenmesidir. Bu yeni düzenin çerçevesi içinde Amerika'nın ithalatla ilişkin tedbirlerinin hemen kaldırılmış olması ve binaenaleyh

Gatt dahilindeki enternasyonal ticarî müşterek çalışmaların ciddi şekilde tehlikeye girmesinin önlenilmesi bilhassa müsbet bir sonuçtur. Açık konuşmak gerekirse, dünya olaylarını izleyenlerden kaç tanesi merkantilist ve himayeci çıkarların bir yana itilerek bu kadar kısa zamanda böyle bir uzlaşmaya varabilmenin mümkün olduğunu beklemişti. Hiç şüphesiz para ve ticaret politikası alanında

zıtlıkların sürüp gitmesinin zamanla hür dünyanın siyasi bünyesinde çatlaklar ve kopmalar meydana getirmesi tehlikesi çok büyüktü. Bu bakımdan başkan Nixon'un, konferansın kapanışı dolayısıyla yaptığı konuşmanın şu noktasının altı çizilmelidir: Bu para uzlaşmasından faydalı çıkan bütün hür dünyadır.

**Frankfurter Allgemeine'den
derlenmiştir.**

Şarapcılık Türkiye için iyi bir ihraç kaynağı olabilir

Server ŞENGÜN

İlk ve ortaokul sıralarında bir tutkum vardı. Türkiye ile Dünya'nın öteki bütün ülkelerini hep bir-birleriyle kıyaslardım. Hatırlıyorum o küçük yaşlarımı, coğrafya derslere kadar değil, sırf merakı- kitaplarını sadece okuduğumuz mı gidermek için son sayfalara kadar karıştırdım. Türkiye'nin nüfusunu, Türkiye'nin yüzölçümünü, büyük şehirlerini, madenlerini, ürünlerini, rakkama, istatistiğe girmiş her şeyini dikkatle izlerdim.

Türkiye'ye ait bir hususun, bir şeyin, bir ölçünün başka ülkelerden ileri olduğunu görünce ne kadar sevinirdim bilemezsiniz. O zaman babamdan 25 kuruş almış gibi

adeta göklere uçardım neşeden!.. İsterdim ki en büyük şehirler Türkiye'de olsun, isterdim ki Türkiye'nin yetiştirdiği ürünler, çıkardığı madenler dünyanın çok ülkelerinden önde, hattâ en önünde olsun..

Bugün de aynı şeyleri düşünürüm.. Hem bir çocuk gibi, hem de bir iktisatçı olarak. Fakat bir farkla, o zaman her şeyde ileri olmak isterdim dünyadan.. Şehirlerimiz bakımından, nüfusumuz bakımından v. s. Şimdi ise daha çok ekonomik üstünlüklerimizin gerçekleştirmesini temenni ediyorum, biliyorum ki ekonomik güç demek, rahat yaşamamız, refaha kavuşmamız demektir hemen hemen...

Ve şimdiki en büyük tutkum da ihracat meselemizdir.. İhracatın, Türkiye adına en büyük kalkınma anahtarı olacağına inandığımdan ihracata dair her konuya ilgi duyarım. Son olarak İktisadi Kalkınma Vakfı'nın «Ortak Pazar ve Türkiye'de şarapçılık» adlı kitabını karıştırdığımda, bizim için önemli bir faktör olmaya aday, şarapçılık meslesini incelemek istedim. Bu konuyla uğraşan herkesi ilgilendirecek, herkese faydalı olabilecek bu yayında, şarapçılığımızın ihracat imkânlarını arttırma yolları araştırılıyor.

Dikkat edilirse yukarda, şarapçılık için ihracat vasıtası olmaya aday tabirini kullandık. Çünkü şarapçılık bizde daha yeni yeni gelişmeye başlamakta, ihracatta ise yok denecek kadar az bir seviyeye ulaşmış bulunmaktadır.

Türkiye'nin şarap ihracatı şöyledir :

1966	4.305.000 Litre	2.862.002 Lira
1967	4.618.700 Litre	3.067.578 Lira
1968	9.004.300 Litre	5.962.354 Lira
1969	5.429.900 Litre	4.077.390 Lira

Yukarda da görüleceği şekilde böyle bir ihracata, şarapta ihracat yapıyoruz bile denilemez. İ. K. V.'nin bahsettiğim kitabından aldığımız rakamları daha da genişletirsek, bu alanda ne kadar şanssız ve talihsiz olduğumuz kendi-

liğinden ortaya çıkacaktır. Hele kişi başına öteki memleketlerin ihracatıyla Türkiye'yi kıyaslarsak, bu durum acı halini daha da ortaya koyar :

Çeşitli ülkeler ve Türkiye'de kişi başına ihracat

(Litre olarak)

Ülkeler	1967	1968
Almanya	0,36	0,40
Fransa	6,81	7,01
İtalya	4,90	5,33
Hollanda	0,18	0,25
Belçika	0,71	0,56
Lüksemburg	17,19	14,62
Yunanistan	6,36	9,26
İspanya	8,50	7,30
Portekiz	28,00	25,40
Cezayir	44,10	85,80
Tunus	23,50	13,10
Fas	4,70	7,90
Yugoslavya	2,26	1,61
Bulgaristan	20,40	21,50
Romanya	2,67	2,96
Macaristan	6,77	7,62
Türkiye	0,14	0,26

Ortak Pazar'a girişimizden sonra bu miktarların daha çok artacağını ümit etmekteyiz. Türkiye'de çok bakir bir saha halinde bulunan şarapçılığı iyi şekilde değerlendirebildiğimizde bu ümidimizin gerçekleşeceğine de inanmaktayız. Bugüne kadar olan ihracatımızın büyük bir kısmını, hattâ hemen hemen tamamını Almanya'ya yapmışızdır. Şöyle ki, AET ülkeleri

içinde Almanya'ya 1967 de 2689,3 ton, 1968 de 4928,8 ton, 1969 da 2328,5 ton ihracat yaparken, Belçika'ya 1967 de 0,1 ton, Fransa'ya 1968 de 2,4 ton, İtalya'ya da 1969 da 3,1 tondan ibaret kalan bir ihracatta bulunabilmişiz.

Oysa çok büyük tüketim gücü olmasına rağmen Fransa ve İtalya'nın şarap ihracatı Türkiye'den kat kat yukarılardadır. Bunu, bahsi geçen kitaplardan alacağımız iki tabloda göstermek mümkün olacaktır.

Ortak Pazar ülkelerinin yıllara göre ihracatı
(1000 Hl. olarak)

Yıllar:	Almanya	Fransa	İtalya	Hollanda	Belçika	Lüks.
1962/63	156	4.379	2.417	5	31	59
1963/64	172	3.808	2.333	5	36	64
1964/65	206	3.019	2.299	5	40	71
1965/66	218	4.136	2.507	15	66	68
1966/67	260	3.412	2.214	97	52	61
1967/68	254	3.501	2.763	159	54	57
1968/69	288	3.839	2.889	400	88	57
1969/70	344	3.982	4.197	448	97	62

Ortak Pazar ülkelerinin yıllara göre toplam şarap tüketimi
(1000 Hl. olarak)

Ülkeler	1967/1968	1968/1969	1969/1970
Almanya	9.171	9.620	9.792
Fransa	55.885	56.126	54.582
İtalya	61.445	62.322	62.390
Hollanda	526	641	535
Belçika	966	1.010	1.155
Lüksemburg	120	111	125

Türkiye'nin tüketim ve ihracatı yönünden böylesine geri plânda kalması tesadüfen olmamıştır. Böyle bir neticeyi meydana getiren önemli etkenler vardır. Bir kere Türk halkı şaraba karşı istekli değildir. Dinimize göre şarabın yasaklanması, müslümanlığa aşırı bağlılığı olanların şarap içmesini

önlemektedir. Bu da şarap üretimini engelleyen sebeplerin başlıca sebebi olmaktadır. Tüketim fazla olmayınca, üretimin artması için tek çıkar yol ihracat olanaklarını arttırmaktır. Ancak bu durumda iç piyasada kullanılmayan şaraplar dışarıya gönderilir, böylece de şarap üretimi teşvik görebilir.

Bağlar itibariyle Dünya'da beşinci sırada bulunan Türkiye ne yazık ki ihracat bakımından çok geridir. Çünkü ihracat için her şeyden önce kaliteli şarap, fakat bunu mümkün olduğu kadar ucuz yapmak gerekmektedir. Oysa Türkiye'de kaliteli şarap henüz yeterince yapılamamaktadır. Maliyetler de dış piyasalara göre pek fazladır. Fransa gibi şarapçılık yönünden gelişmiş memleketlerde şarapçılık ile bağcılık genellikle aynı şahısların ellerindedir. Büyük bağ sahalarına sahip firmalar, bu bağlara yakın yerlerde şarap imâlini de gerçekleştirmekte, böylelikle maliyeti düşük tutabilmektedir. Bizde ise bağ alanları çok dağınıktır, şarap işleriyle uğraşanlar ise bağlarla ilgisi olmayanlardır.

Bağ alanlarının şarapçılıkla ilgisi olmayanların elinde bulunması bir takım sakıncaların doğmasını neticelendirmektedir. Bir kere şarap yapanlar değişik yerlerden üzüm tedarik etmek zorunda kaldıklarından nakliyat masrafları çoğalmaktadır. Üstelik şarap yapılan imalâthaneler de genellikle bağlara uzak bölgelerde bulunmaktadır. İyi organize edilmediği ve piyasaları belli olmadığı için değişik ellerden alınan üzümler, değişik tad ve lezzette bulunduklarından, yapılan şarapların kalitesi de iyi bir seviyeye çıkma-

maktadır.

Bizde şarapların kaliteli olmasına bir başka sebep de şarapların daha çok iç piyasada kullanılmasıdır. İmalâtçı, imâl ettiği şarabı, kalitesi düşük bile olsa içerde satabildiğinden bugüne kadar onun kalitesini arttırmayı düşünmemiş, böylelikle daha fazla masrafa lüzum görmemiştir. Şarapçılığı destekleyen yeterli tedbirler de alınmadığından, ihracat için gözle görülür teşebbüsler olmamıştır. Eğer devlet şarapçılığı bir takım gerçekçi tedbirlerle destekleseydi o zaman daha çok firmalar cesaretle ihracata dönük şarapçılığa önem verirdi. Son zamanlara kadar ihraç edilen hemen hemen bütün şaraplar Tekel'in şaraplarıydı. Ancak bir iki firmanın özellikle şarap ihracatına yöneldiği bir kaç yıldır görülmektedir.

Bir iki firmanın bu işle uğraşması üzücü bir gerçektir. Oysa ihracatı önemli rakamlara ulaşan ülkelerde, tüketimleri çok fazla olmasına rağmen, ihracata önem veren bir hayli firmalar vardır. Artık bizde de bu ihracat işine ciddiyetle eğilmenin zamanı gelmiştir. Çünkü memleketimiz tabiat şartları ve bağlarda çalışmaya hazır insanların fazlalığı bakımından bağcılık yönünden şanslı bir durumdadır. Eğer şarap yapımını imkânların müsaitliği ölçüsünde art-

tırabilirsek, ihracat olanaklarını öteki ülkelerden daha rahat sağlayabiliriz. Çünkü yukarda da belirt-

tiğimiz gibi Türkiye'de şarap tüketimi çok azdır. Bunu aşağıdaki tabloda görebiliriz.

Türkiye ve öteki ülkelerde şahıs başına şarap tüketimi
(Litre olarak)

Ülkeler :	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Türkiye	0,79	0,86	0,86	0,83	0,84	0,86
Fransa	125,0	125,0	120,0	116,0	113,0	113,0
Almanya	12,9	12,2	14,7	15,4	15,1	15,3
İtalya	109,0	105,4	111,0	111,4	110,9	118,0
Hollânda	2,6	2,8	3,2	3,3	3,8	4,2
Belçika	7,6	8,0	8,6	9,4	9,3	10,5
Yunanistan	29,5	37,9	39,2	38,7	36,7	36,7
İspanya	63,6	65,0	63,0	60,0	63,0	62,0
Portekiz	114,0	92,0	98,0	98,0	84,5	81,3
Cezayir	3,8	2,2	1,7	1,8	1,7	1,5
Fas	3,0	—	2,1	1,1	2,5	—
Tunus	3,2	5,1	6,8	7,9	7,9	3,4
Bulgaristan	17,6	16,7	20,7	20,0	18,5	21,7
Romanya	27,5	30,4	29,2	31,7	20,0	26,9

Demek oluyor ki, Türkiye şarap imalatını, fakat kaliteli olarak arttırabildiği takdirde, iç tüketimin çekiminden kolaylıkla kurtulup, ihracatta bulunabilecektir. Hele Ortak Pazar'a geçiş döneminin başlamasıyla bizim için şarap ihracat olanakları eskisine oranla büyük ölçüde artmıştır. Şöyle ki: Hazırlık döneminde çok az miktarda olmak üzere ve o da kaliteli şaraplarımızı za yüzde altmış bir gümrük indirimini tanınmıştı. Fakat geçiş döneminin başlamasıyla ve 4 Şubat 1972 den başlamak üzere, topluluk, Türkiye kaynak ve çıkışlı aşağıdaki

şaraplara herhangi bir miktar kısıtlaması koymayacaktır:

- 1 — Kırmızı ve roze şaraplar
- 2 — Riesling ve Sylvaner sepaından elde edilen beyaz şaraplar
- 3 — İkinci maddede yer alan şaraplar dışında kalan beyaz şaraplar
- 4 — Likör şarapları
- 5 — Vine (Alkol ilâve edilmiş) şaraplar.

Yukarda türleri belirtilmiş bü-

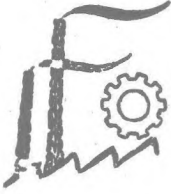
tün şaraplara yüzde kırk gümrük indirimi tanınmış ve miktar kısıtlaması konulmamıştır. Türkiye Ortak Pazar'ın tesbit ettiği referans fiyatına uymak şartıyla Ortak Pazar ülkelerine istediği miktarda şarap ihraç edebilecektir. Bu bir fırsattır ve bundan faydalanmamak için hiçbir sebep yoktur.

Ancak hiçbir sebep yoktur derken, bizde, ihracata hazır, bol şarap vardır demek istemiyoruz. Çünkü olmadığı meydandadır ve esas mesele de ihracatı mümkün olacak kaliteli ve bol şarapları yapabilmektir. Ne yazık ki Türkiye bu bakımdan çok geri kalmıştır, Türkiye'nin en büyük avantajı elverişli bağ sahalarını bulunması ve yukarda da temas edildiği gibi

bu işle uğraşmaya hazır insan gücünün mevcudiyetidir.

Eğer tabiatın bahışladığı imkânlardan yararlanmak ve şarapcılığı Türk ekonomisi için önemli bir gelişme vasıtası yapmak istiyorsak, dünyanın bu işte ileri gitmiş ülkelerinden örnek alarak derhal harekete geçmeliyiz. Bu iş için alacağımız tedbirler sırasıyla: 1 — Bağcılıkla, 2 — Üretimle, 3 — Maliyetle, 4 — Kalite, 5 — İç ticaretle, 6 — İhracatla, 7 — Fiatlarla ilgili olmalı ve ileri ülkeler seviyesine çıktığımızda bu çabalarımızın karşılığını görmeliyiz.

Şarap mahzende yıllanır derler ama, biz sakın ha şarapcılığımızı geliştirmekte çok yıllanmayalım, yoksa parsayı eller toplar.

Film Endüstrisi

İlhan ARAKON, İbrahim PEKİN

Sinema-Film Endüstrisine kısa bir bakış:

Sinema-film Endüstri kolu ana hatlarıyla dörde ayrılır:

- A.— Ham madde yapımcılığı (film, selluloid, emülsiyon imâli)
- B.— Prodüksiyon (Filmin çekilmesi için gereken muamele - toplamı ve film dağıtımı)
- C.— Laboratuar işleciliği
- D.— Filmlerin gösterildiği yerler.

Biz Sinema-Film Endüstrisi dediğimiz zaman 3. ncü (C) bölümü ele almaktayız. Çünkü ham madde yapımcılığı hem fevkalâde karışık fabrikasyon işlemlerini icap ettirdiği ve bu işte yetişmiş ilim adamlarına ihtiyaç gösterdiği gibi, hem de hiç bir iptidai maddesi memleketimizde bulunmamaktadır. Bunun dışında gereken yan sanayiide daha pek çok uzun zaman Yur-

dumuzda kurulamaz. Kaldiki Uluslar Arası rekabet dolayısıyla meşhur Agfa firması bile dayanamamış Geveart firması ile birleşmesine rağmen dev Kodak yanında vaziyeti meşkûk bir hal almıştır. Dünyanın en büyük firmalarından olan Dupont dahi film imalatını durdurmuştur. Bu durumda işe ham film imalatından başlamak hiç bir fayda sağlayamaz.

B.— Prodüksiyon işlerine gelince bu da bütün dünyada olduğu gibi bir sanayiden ziyade artistik tarafı ziyade olan bir yapımcılık ve ticari tarafı ağır basan bir dağıtıcılık koludur. Burada kullanılan film çekme makineleri ve ışık tertibatıdır. Binaenaleyh büyük bir yatırımdan ziyade işletme sermayesine muhtaç bir koldur.

C.— Laboratuar Endüstrisine gelince:

Bu iş modern metodlar ve makineler isteyen, her yönü ile bir sanayi koludur. Ve Memleketimiz-

de daha henüz ciddi bir şekilde ele alınıp kurulamamıştır. Eğer bu sanayi kolu kurulmazsa hiç bir zaman kaliteli film yapılamaz. Zira prodüktörler yüzbinlerle lira sarfederek çektikleri filmleri, ithalatçılar binlerle dolar Royalty vererek aldıkları filmleri rantabl ve dünya standartlarına uygun bir şekilde meydana getiremezler.

D.— Filmlerin gösterildiği yerler:

Buraları filmlerin kalitesini bozmayacak vasıfları taşıyan makinelerle donatılması ve kabil olduğu kadar geniş halk kütlelerini rahatça çekecek vasıfları taşımaları lâzım gelen yerlerdir.

Sinema - Film Endüstrisinin ehemmiyeti :

Birçok zamanlar temas ettiğimiz mes'ul şahsiyetler sinema-film endüstrisinden bahsettiğimiz zamanlar istihfafla «hani şu yerli filimler mi?» diye küçümsemişlerdir. Üzülererek kabul etmemiz gerekir ki idareci kadrolarımız da filmciliği bir nev'i «icrayı lubiyat» telâkki etme itiyadı vardır.

Bu yalnız zihniyetin eskisine nazaran yavaş yavaş azalmasına rağmen hâlâ devam ettiği bir hakikattir. Buna mukabil Amerika Başkanı müteveffa Roosevelt prodüktörler Cemiyeti Başkanı W. Hayes'e memleketinin en büyük nişanını takarken şöyle diyordu.

«Size bu nişanı iyi filmler yap-

tığınız için vermiyorum. Sizin filmlerinizin oynadığı her yerde memleketimizin en iyi propagandaasının yapılmasından duyduğum kıvançtan ötürü bunu düşündüm. Sizin filmlerinizin filmlerinizin oynadığı her yerde daha fazla Amerikan otomobili, daha fazla Amerikan telefonu tek kelime ile daha fazla Amerikan malı satılmaktadır.»

Bu misalleri İtalya, ve Demir Perde gerisi memleketleri içinde verebiliriz. Vermek istediğimiz nokta şudur. Sinema-film endüstrisi birçok endüstrilerin öncüsü ve propagandacıdır. Onun için bugün Devletler sinema endüstrisine fevkâlade ehemmiyet vermektedirler. Türk filmlerinin oynadığı her memlekette yurdumuzun en iyi propagandaasının yapılacağına hiç şüphe yoktur. Bilhassa Turizm endüstrisi film sanayiinin desteğine katıyetle muhtaçtır. Bunun dışında diğer endüstri kollarının ihracatta yönelmesinde elbette film ihracatı büyük bir rol oynayacaktır. Kaldıkı film ihracatında Royalty satışları, memleketten hiç bir maddi kıymet çıkmadan döviz girmesi demektir ki bu diğer endüstri kollarında görülemeyecek bir husustur.

Türkiyede Sinema-Film Endüstrisinin durumu :

Türkiye'de bugüne kadar film

endüstrisi için hiç bir ciddi hareket olmamıştır. İlk film laboratuvarı 1930'larda İpekçi Kardeşler tarafından Nişantaşında imetruk bir Ekmek Fırınında kurulmuştur. Bu uydurma, yakıştırma sistemi bugüne kadar devam etmiş, hele kıymet üzerine gümrüklendirme yoluna girdikten sonra Türk film endüstrisi bir bit pazarına dönmüştür.

% 110 gümrük ile getirilecek sanayii malzemesi elbetteki rantabl olamazdı. Onun için eski mallar burada beceriksiz ve bilgisiz ellerce tamir edilip ondan ona intikal ede ede, bugüne kadar gelinmiş bulunuyor.

Memleketimizde en yeni tesislerin bile 10-15 eski makina ve techizatla donatılmış olduklarını nazarı dikkatinizi çekmek isteriz. Halbuki film endüstrisi bütün dünyada dev adımlarla ilerlemekte ve bilhassa renkli filmcilik fevkalâde bir gelişme göstermektedir.

Bu günki gülünç denilebilecek vaziyetinde bile bütün komşu memleketlerden daha iyi film yapan memleketimiz, bir parça himaye görse neler yapmaz?

Bugün Türk filmlerinin bir pazarı olan Yunanistan, vaziyeti anlamış ve Finos Şirketine 30 milyon devlet kredisi sağlamıştır.

Ayrıca elindeki eski makinaları başka ülkeler satabildiği takdirde Yunan Hükümeti, yenisini almak için gereken farkı Yunanlı

prodüktörlere % 3 faizle vermeği kabul etmiştir.

Pek yakında Yunan sinema-film sanayiinin kalkınarak bizim pazarımız olmaktan çıkması bir yana, bütün bizim pazarlarımızı da elimizden alması endişesinde olmak bir kehanet sayılmayacaktır.

Yukarda kısaca arz ettiğimiz ve kısa bir tetkik neticesinde ne kadar haklı olduğumuzu teslim edeceğinize inandığımız durumumuzun ehemmiyetle göz önüne alınmasını ve Türk-Sinema-film endüstrisinin lâyük olduğu seviyeye çıkarılması için gereken tedbir ve himayelerin yapılmasını derin saygılarımızla rica ederiz. Ve sözü gelecklerin insanı ATATÜRK'e bırakırız:

«SİNEMA ÖYLE BİR KEŞİFTİR Kİ, BİR GÜN GELECEK BARUTUN, ELEKTRİĞİN VE KITALARIN KEŞFİNDEN ÇOK, DÜNYA MEDENİYETİNİN CEPHESİNİ DEĞİŞTİRECEĞİ GÖRÜLECEKTİR. SİNEMA DÜNYANIN EN UZAK UÇLARINDA OTURAN İNSANLARIN BİRBİRLERİNİ TANIMALARINI, SEVMELERİNİ TEMİN EDECEKTİR.

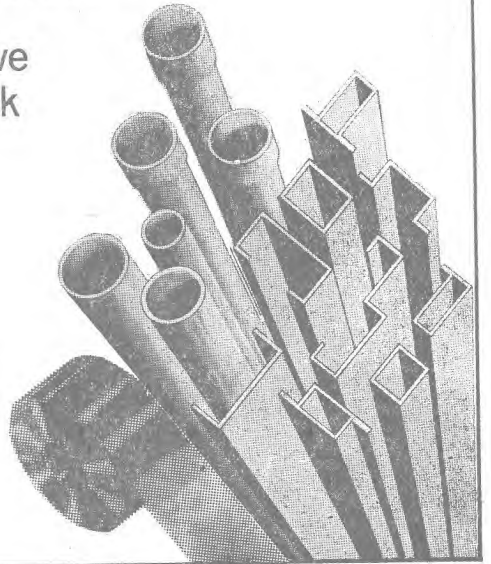
SİNEMA, İNSANLAR ARASINDAKİ GÖRÜŞ, GÖRÜNÜŞ FARKLARINI SİLECEK, İNSANLIK İDEALİNİN TAHAKKUKUNA EN BÜYÜK YARDIMI YAPACAKTIR. SİNEMAYA LÂYIK OLDUĞU EHEMMİYETİ VERMELİYİZ.»

Borusan mamulleri dış pazarlarda

1971 de 6 yabancı
ülkede bütün Avrupa
mamulleri ile
boy ölçüştük ve
başarı kazandık

Bs **BORUSAN**
BORU SANAYİİ ANONİM ŞİRKETİ
İSTANBUL
1958

yüzlerce boya...
yüzlerce isim var...
fakat en iyisi,
ÇBS boyalarıdır.

Evet, ÇBS Boya Sanayii modern tesislerinde, mütehassıs kimya mühendisleri ve personel kadrosunun idaresinde her çeşit boya ve yardımcı maddelerini sizler için imal etmektedir.

İşte ispatı...

ÇBS plastik boyaları her zevke uyan cazip renkleri ve üstün kalitesiyle evinize, büronuza hasılı bulunduğunuz, çalıştığınız her yere canlılık kazandırır.

BELCO sellülozik boya çeşitleri dünya sellülozik boya sanayiine

yepyeni bir sistem, yepyeni bir kalite getirmiştir. Bütün Batı ülkelerinde olduğu gibi yurdumuzda da tercihle tatbik edilmektedir.

DAHA İYİSİ YOKTUR

ÇAVUŞOĞLU BOYA SANAYİİ - İSTANBUL
KARAKÖY, FERME NECİLER NO. 66-68 TEL: 49 67 10 (DÖRT HAT)

ARSLAN

tek

veya

BLOK

•yapı tuğlası

•ateş tuğlası

ateş harçları

izolasyon tuğlası

EYÜP — İSTANBUL

Feb. : 23 22 10

Mz. : 44 30 40

st

YURT İÇİ
ve

YURT DIŞI

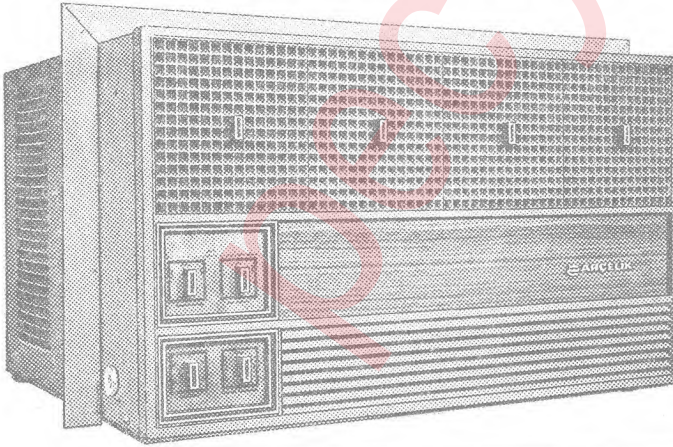
BANKACILIK İŞLEMLERİNİZDE

Sürat
Emniyet
Kolaylık

AKBANK

sıcaktan bunalmadan yaşayın...

EVLER, BÜROLAR, OTELLER, HASTANELER,
OKULLAR, MAĞAZALAR, GAZİNOLAR
VE BENZERİ YERLER İÇİN
GEREKLİ HAVA SOĞUTUCU HİZMETİNİZDE!

ARÇELİK KLİMA CİHAZI

- İçerdeki sıcak havayı istenilen derecede otomatik olarak soğutur
- Odadaki nem fazlasını alarak insanın bunalmasını önler, gevkle çalışmasını ve serinleterek rahat etmesini sağlar
- Sürekli olarak odanın havasını tazeler
- Cam açmaya ihtiyaç olmadığından daha sakın ve daha temiz bir yaşama ortamı sağlar
- Güzel görünüşü ile odanın dekorunu tamamlar

MONTAJ,
SERVİS
TEŞKİLATIMIZ
TARAFINDAN
PARASIZ
YAPILIR

ARÇELİK klima cihazı

SERİN HAVA... TEMİZ HAVA

Genel Satıcıları: BEKO TİCARET A.Ş., Tel.: 49 00 39 - BURLA BİRADERLER ve ŞŞİ., Tel.: 45 52 00

(Yeni Ajans : 1508)

AKSIGORTA

**YANGIN - NAKLİYAT - KAZA
TRAFİK - MAKİNA KIRILMASI ve HAYAT
SİGORTALARINIZ İÇİN
EMRİNİZDEDİR.**

Karaköy meydanı AKSU iş hanı
Telefon Müdüriyet : 493329
Santral : 447535 (5 hat)

Kurucusu AKBANK'ın bütün şubelerine
veya diğer acentalarına müracaatınız
kâfidir.

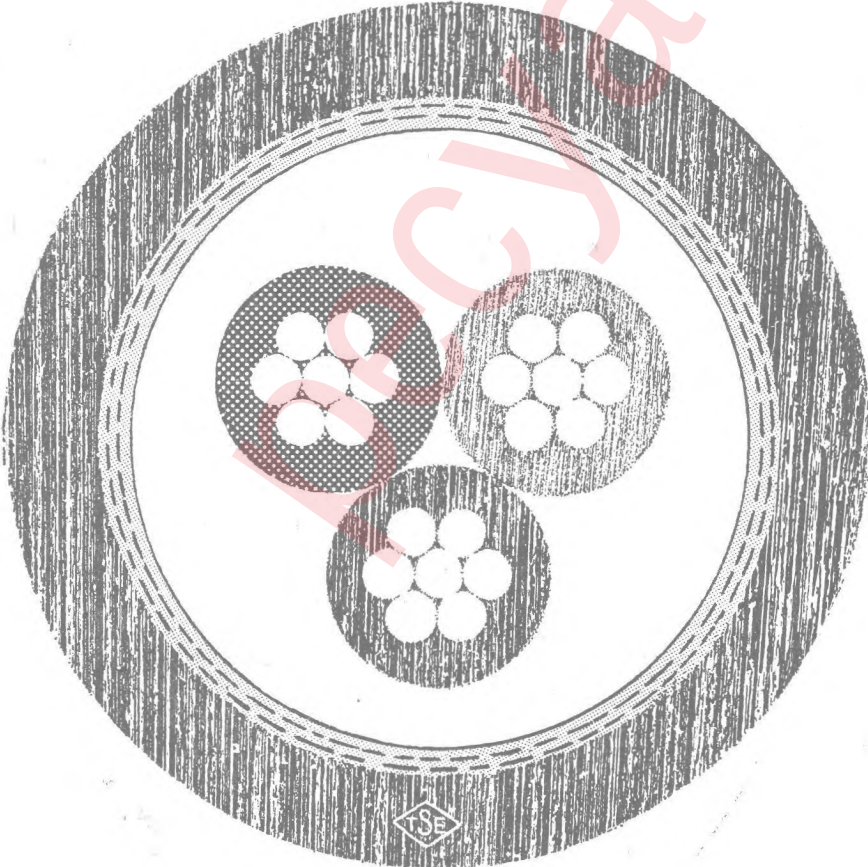
ENERJİ NAKLİNDE

Candamarı

Bir sınaî tesis insan vücuduna benzer. Her ikisinin de enerjiye ihtiyacı vardır. Sınaî tesisin enerjisi elektrik, candamarı da enerjiyi nakleden yeraltı kablosudur.

Devamlı enerji için daima KAVEL'e güveniniz.

KAVEL

KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ A.Ş.
İSTİNYE - İSTANBUL tel: 63 34 00

BUGÜNÜN
KÜÇÜKLERİ
YARININ
BÜYÜKLERİDİR.

ÇOCUKLARINIZI
TASARRUFA
ALİŞTİRİNİZ

T.C. ZİRAAT BANKASI